

Glazba kao motivacija osnovnoškolskih učenika u nastavi neglazbenih predmeta

Kučinić, Marko

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:092314>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

MARKO KUČINIĆ

**GLAZBA KAO MOTIVACIJA
OSNOVNOŠKOLSKIH UČENIKA U NASTAVI
NEGLAZBENIH PREDMETA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

doc. dr. sc. Amir Begić

Osijek, 2023.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. TEORIJSKI DIO	3
2.1. MOTIVACIJA	3
2.2. PODJELA TEORIJA	4
2.2.1. Teorije potrebe.....	5
2.2.2. Teorije uvjetovanja.....	6
2.3. MOTIVACIJA U NASTAVNOM PROCESU	7
2.4. GLAZBA KAO MOTIVACIJA	10
2.4.1. Glazba kao motivacija u nastavi Hrvatskog jezika	14
2.4.2. Glazba kao motivacija u nastavi Stranih jezika	19
2.4.3. Glazba kao motivacija u nastavi Matematike	21
2.4.4. Glazba kao motivacija u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture	22
2.4.5. Glazba kao motivacija u nastavi Likovne kulture.....	23
2.4.6. Glazba kao motivacija u nastavi drugih predmeta	24
3. ISTRAŽIVAČKI DIO	26
3.1. OPIS TIJEKA ISTRAŽIVANJA.....	26
3.2. CILJ ISTRAŽIVANJA, ISTRAŽIVAČKA PITANJA I HIPOTEZE	26
3.3. POSTUPAK I INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA	26
3.3.1. Anketni upitnik za učenike.....	26
3.3.2. Opis uzorka.....	27
3.4. ANALIZA PODATAKA I INTERPRETACIJA REZULTATA	28
4. ZAKLJUČAK	41
5. LITERATURA.....	43
6. PRILOG.....	47
6.1. ANKETNI UPITNIK.....	47

SAŽETAK

Glazba kao motivacija osnovnoškolskih učenika u nastavi neglazbenih predmeta

Motivacija u nastavi važan je čimbenik za uspješnost nastave. U Kurikulumu nastavnog predmeta *Glazbena kultura* za osnovne škole i *Glazbena umjetnost* za gimnazije naznačena je mogućnost povezivanja *Glazbene kulture* i *Glazbene umjetnosti* s drugim predmetima i međupredmetnim temama. Glazbom je moguće koristiti se u nastavi na nekoliko načina: ona može služiti kao pozadina, kao glavni motiv za oluju ideja, kao dio kreativnog rješavanja problema, za slavlje, uspjehe, pobjede, kao poziv na rad, ali i za završne rituale (za uspješan kraj radnog dana), za predstavljanje novog učenika, za pričanje priča, za kreativno pisanje, za razmišljanje, ali i opuštanje. U teorijskom dijelu ovoga diplomskog rada prikazuje se motivacija kao psihološki pojam, a zatim se govori o motivacijskim tehnikama općenito, kao i o motivacijskim tehnikama uz pomoć glazbe. U empirijskom dijelu rada prikazano je istraživanje koje je obuhvatilo osam općeobrazovnih osnovnih škola na području Republike Hrvatske i u kojemu je sudjelovalo 216 učenika od petog do osmog razreda. Sudionici su istraživanja putem anonimnog *online* anketnog upitnika iznijeli svoja mišljenja o korištenju glazbe u neglazbenim predmetima. Cilj istraživanja bio je utvrditi u kojoj se mjeri i na koji način glazba koristi kao motivacija u nastavi neglazbenih predmeta. Ujedno su se htjela doznati mišljenja učenika o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta.

Ključne riječi: motivacija, nastava neglazbenih predmeta, glazba, učenici.

SUMMARY

Music as the motivation of elementary school students in the teaching of non-musical subjects

Motivation in teaching is an important factor in the success of teaching. In the curriculum of the subjects Musical culture for elementary schools and Musical art for high schools, the possibility of connecting Musical culture and Musical art with other subjects and cross-curricular topics is indicated. Music can be used in several ways in classes: as a background, for brainstorming, for creative problem solving, for celebrating successes and victories, as an invitation to work, but also for final rituals (for a successful end to the working day), for introducing a new student, for telling stories, for creative writing, for thinking, but also for relaxation. In the theoretical part of this thesis, motivation is presented as a psychological concept, then motivational techniques in general and motivational techniques with the help of music are discussed. In the empirical part of the paper, a study was presented that included 8 general education elementary schools in the Republic of Croatia and in which 216 students from the fifth to the eighth grade participated. The research participants expressed their opinions about the use of music in non-musical subjects through an anonymous online questionnaire. The aim of the research was to determine to what extent and in what way music is used as motivation in the teaching of non-musical subjects. At the same time, they wanted to know the opinions of students about the use of music in the teaching of non-musical subjects.

Keywords: motivation, teaching of non-musical subjects, music, students.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, **Marko Kučinić**, potvrđujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Glazba kao motivacija osnovnoškolskih učenika u nastavi neglazbenih predmeta** te mentorstvom **doc. dr. sc. Amira Begića** rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

u Osijeku 22. 9. 2023.

Potpis

Marko Kučinić

1. UVOD

Glazba je stara koliko i čovjek. Za nju se zna od davnina, od prvih civilizacija pa sve do danas te čini sastavni dio kulture čovjekova života. Danas svaki čovjek ima pristup glazbi i susreće se s njom od rođenja. Glazba je stalno prisutna oko nas, dopire do nas sa svih strana putem različitih glazbenih vrsta. Ona nikad prije nije bila dostupna kao danas jer nisu postojali razni mediji koji omogućuju laku reprodukciju glazbe, stoga to treba iskoristiti i u nastavi jer, prema Vidulin i sur. (2020), glazbena umjetnost dio je opće kulture te se glazbom doživljavaju mnoga višerazinska iskustva koja utječu na razvoj sposobnosti, a postižu se pjevanjem, slušanjem glazbe, sviranjem i stvaralaštvom. Temeljni izražajni elementi glazbe su ton i ritam. Uz njih glazbenu formu čine mjera, melodija, harmonija, tempo, agogika i oblik. Glazba može odigrati vrlo važnu ulogu u životu čovjeka i prije samog rođenja jer ima umirujući efekt i stvara osjećaj ugone. Ljepota glazbe je u tome što s njom čovjek može izraziti svaki svoj osjećaj, ponekad i bolje nego riječima. Njome se vrlo lako može na različite načine otpjevati tuga, ljubav, ponos, sreća, ljutnja, osjećaj pripadnosti, kao i mnogi drugi osjećaji. Upravo zbog toga glazba je pratnja na svim važnim događanjima u čovjekovu životu poput vjenčanja, pogreba, sportskih natjecanja, rođendanskih slavlja i slično (Dobrota i Ćurković, 2006).

Prema Howe (2002) važnost motivacije za školski uspjeh nije moguće preuveličati. U nastavnom je procesu motivacija složen proces koji uključuje nastavnika i učenika. Motivi koji pokreću nastavnika, ali i učenika odražavaju se na uspješnost i konačne rezultate nastavnog procesa (Bratanić i Maršić 2005). Motivi učenika mogu biti interesi i ciljevi koje želi ostvariti učenjem, postignuća i iskustva u određenom području te osobine onoga što uči. U psihologiji se motivacija najčešće određuje kao stanje u kojemu je čovjek pobuđen potrebama, porivima, željama i motivima na određeno ponašanje usmjereno za postizanje određenog cilja. Visoka motivacija potiče na učenje te pozitivno utječe na količinu naučenog (Vizek Vidović i sur., 2014).

Tema ovog diplomskog rada jest *Glazba kao motivacija osnovnoškolskih učenika u nastavi neglazbenih predmeta* te će se, stoga, u teorijskom dijelu, u okviru sljedećih poglavlja, obraditi sljedeće podteme: *Motivacija, Podjela teorije (Teorije potrebe i Teorije uvjetovanja), Motivacija u nastavnom procesu (Glazba kao motivacija u nastavi Hrvatskog jezika, Glazba kao motivacija u nastavi Stranih jezika, Glazba kao motivacija u nastavi Matematike, Glazba kao motivacija u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture, Glazba kao motivacija u nastavi Likovne kulture, Glazba kao motivacija u nastavi drugih predmeta)*. U empirijskom dijelu

pokušat će se doznati u kojoj se mjeri i na koji se način glazba koristi kao motivacija u nastavi neglazbenih predmeta, ali i kakva su mišljenja učenika o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta. Potrebni podatci prikupljeni su anonimnim anketiranjem učenika viših razreda u osam osnovnih škola na području Republike Hrvatske. Analiza dobivenih rezultata temeljila se na unaprijed postavljenim istraživačkim pitanjima i hipotezama.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. MOTIVACIJA

Bežen (2008) navodi da se motivacija određuje kao stanje u kojemu se nekoga pomoću potreba, težnji i motiva pokreće na postizanje određenog cilja. Autor također navodi da taj cilj na subjekta djeluje izvana kao poticaj na ponašanje.

Andrilović i Čudina-Obradović (1996 prema Domitrović, 2022: 3) objašnjavaju motivaciju kao „ulaganje napora da se postigne određeni cilj“. Riječ *motivacija* dolazi od latinske riječi *movere* koja ima značenje *kretati se*. Motivacija se povezuje s idejom pokretačke snage koja navodi na djelovanje. Važna je za ishode učenja, a istovremeno je najteža za izmjeriti (Vizek Vidović i sur, 2014). Iako se shvaćanja motivacije među autorima razlikuju, danas se ona najčešće definira kao „stanje u kojem smo iznutra pobuđeni nekim potrebama, porivima, željama ili motivima na određeno ponašanje usmjereno prema postizanju nekog cilja“ (Graham i Golan, 1991 prema Vizek Vidović i sur., 2014: 224).

Medved Krajnović (2010: 77) definira motivaciju kao „skup motiva, odnosno psiholoških stanja koja pokreću i usmjeravaju ljudsko ponašanje te određuju intenzitet toga ponašanja“. Ona omogućava stvaranje i održavanje interesa kod učenika kako bi lakše prolazili kroz proces učenja i usvajanja znanja. Nikolić (2018: 143) navodi da „djeca postižu najbolje rezultate kada su živahna i zadovoljna“ te da „emocionalno stanje koje omogućuje bolje kognitivno funkcioniranje može biti izazvano slušanjem omiljene glazbe bez obzira na vrstu“. Ovaj podatak dovoljno govori o tome kako se može utjecati motivacijskom funkcijom glazbe na emocionalno stanje učenika u procesu učenja te da glazba može donijeti pozitivne ishode učenja i iskorištavanja motivacijskog potencijala uz ispravno korištenje i provođenje. Prema Palmeru (2001) motivacija je najvažniji čimbenik na koji se može utjecati kako bi nastavnici mogli poboljšati proces učenja, a optimalna je kada su učenici izloženi brojnim motivacijskim impulsima na dnevnoj bazi. Motivirane učenike može se prepoznati prema njihovoj proaktivnosti, pozornosti, ona djeluju aktivno i sretno, rado postavljaju pitanja, ali i na njih rado odgovaraju. Nastavnici, učenici, sadržaj, nastavne metode i okruženje vrlo su važni čimbenici koji utječu na motivaciju (Williams i Williams, 2011).

O motivaciji je promišljao i Albert Einstein koji je tvrdio da je za rad u školi najvažniji motiv, ali i općenito zadovoljstvo u radu, u rezultatu rada i u vrijednostima koje taj rezultat ima na zajednicu. Navodi i kako je poznao djecu koja su više voljela školu nego praznike (Vizek

Vidović i sur., 2014).

Volja je pojam u psihologiji koji se sada zamijenio s pojmom motivacije, a ubraja se u psihologiju moći (moć govora, moć volje i slično). Suvremeni psiholozi ne postavljaju granicu između motivacije i emocija jer emocije potiču čovjeka na aktivnosti. Ako se čovjek nađe pred preprekom koja je nepremostiva, a ima jaku motivaciju, tada se on osjeća nemirno ili bijesno, ima izričitu neugodu, a to je sve poznato pod pojmom *frustracija* (LZMK, 2023a).

Pod intrinzičnom motivacijom podrazumijeva se sve ono što iznutra navodi učenike na aktivnost učenja i što tu aktivnost energizira, usmjeruje i određuje joj trajanje (Schunk i sur., 2014). U njezinoj se osnovi mogu nalaziti potrebe (prirođene, stečene), interesi (uži, širi), sposobnost i na njima oblikovane sklonosti, stavovi, vrijednosti, očekivanja, kognitivne prosudbe i odluke te njima izazvane emocije. Intrinzična je motivacija, prema Jakšiću (2003), najviši stupanj motiviranosti zbog užitka u radu. „Intrinzična motivacija odgovor je na unutarnje učenikove potrebe kao što su radoznalost, potreba za znanjem, osjećaji kompetencije te rasta i razvoja“ (Vizek Vidović i sur., 2014: 265). Intrinzično motiviranoj osobi već samo sudjelovanje na zadatku čini ugodu te nije ovisno o materijalnim nagradama ili drugim vanjskim čimbenicima (Schunk i sur., 2014).

„Ekstrinzičnu ili vanjsku motivaciju đaka određuju, kako njima atraktivni vanjski ciljevi koje učenjem nastoje dostići, tako i svi oni okolni utjecaji koji ih navode i usmjeravaju na učinkovitije učenje“ (Grgin, 1997: 171). Takva motivacija djeluje na učenika izvana dobrim rezultatom na testu, ocjenom ili uspjehom i nagradama (Vizek Vidović i sur., 2014). Ekstrinzično motivirane osobe sudjeluju u zadacima jer smatraju da ih njihovo izvršavanje vodi pozitivnim ishodima kao što su nagrade ili izbjegavanje negativnih posljedica ako ne izvrše zadatak (Schunk i sur., 2014).

2.2. PODJELA TEORIJA

Istraživanjem teorije motivacije uočljive su razlike u tumačenjima. Vizek Vidović i sur. (2014) govore o teorijama motivacije te ih dijele u dvije skupine. Prva su skupina teorije potreba, a druga kognitivističke teorije. Nijedna teorija od kasnije nabrojanih ne pokriva u potpunosti sve motivacijske procese. Ova se podjela uglavnom usmjerava na izlaganje teorija motivacije koje se koriste za tumačenje ponašanja i postignuća učenika.

2.2.1. Teorije potrebe

Teorijama potreba zajedničko je shvaćanje kako je motivacija u korelaciji s unutrašnjom napetošću zbog fiziološke i psihološke neravnoteže u organizmu. Napetost se rješava tako da organizam određenim djelovanjem smanji napetost i neugodu te uspostavi ravnotežu praćenu ugodom, dok se psihološki napetost doživljava kao potreba. Ove teorije nastoje pojednostaviti ljudsko ponašanje te ga razložiti na skup reakcija vanjskih podražaja kojima se može upravljati izvana. Danas ove teorije prije svega imaju povijesno značenje te govore o samom početku promišljanja o motivaciji. Često se zna dogoditi da prilikom nekih događaja ljudi zaborave na svoje primarne, odnosno fiziološke potrebe. Naprimjer, učenici tijekom učenja za ispite ponekad ne stignu ili zaborave da moraju jesti ili piti vodu (Vizek Vidović i sur., 2014).

Maslow je jedan od glavnih predstavnika humanističke psihologije koji je govorio kako je najveći doseg čovjeka samoostvarenje. Smatrao je kako je određeno ponašanje teško povezati sa samo jednom potrebom, već je nužno povezati ga s više njih. Njegova je teorija hijerarhijski uređena, što je uočljivo iz priložene slike (Vizek Vidović i sur., 2014).

Slika 1. Maslowljeva piramida potreba (Vizek Vidović i sur., 2014: 226)

Maslow je potrebe poredao u tri reda – od nižeg reda potreba, preko višeg reda pa sve do najvišeg reda potreba (Slika 1.). Isto tako, smatrao je kako se ne može zadovoljiti potreba

iz višeg reda ako potreba ili potrebe iz nižeg reda nisu zadovoljene. Tako se na dnu piramide nalaze temeljne ili egzistencijalne potrebe te se odnose na fiziološke potrebe i potrebe za ostvarenjem životne sigurnosti. Većinom su te potrebe zadovoljene te se ističu tek u okolnostima prirodnih katastrofa ili ratnog stanja. Iznad ove skupine nalazi se skup psiholoških potreba. To uključuje potrebu za pripadanjem i potrebu za uvažavanjem. Potreba za pripadanjem odnosi se na ostvarenje bliskih odnosa s drugima i prihvaćanje drugih kao što je prijateljstvo i ljubav. Takve potrebe zadovoljit će se sklapanjem braka, ljubavnim vezama ili prijateljstvom, dok se potrebe za uvažavanjem zadovoljavaju na način da druge osobe iskazuju uvažavanje zbog postignuća ili kompetentnosti pojedinca. Za razliku od samog vrha piramide, prve četiri potrebe nazivaju se i potrebama uskraćenosti te će se te potrebe nastojati zadovoljiti. To se razlikuje od najviše razine za koju vrijede drugačiji psihološki mehanizmi. Samoostvarenje je moguće tek ako su se zadovoljile sve egzistencijalne i psihološke potrebe. To uključuje korištenje vlastitih mogućnosti, sposobnosti i talenata. Samoostvarenje se događa u različitim područjima i oblicima kao što su znanstveni rad, umjetničko izražavanje, majčinstvo. Iako ova teorija može poslužiti objašnjavanju ljudskog ponašanja, ipak nije bez mane. Mnogi pojmovi nisu dovoljno jasno određeni da bi se ova teorija mogla znanstveno provjeriti. Isto tako, pokazalo se da se težnje za samoostvarenjem često motiviraju iz nižih redova potreba kao što je potreba za pripadanjem (Vizek Vidović i sur., 2014).

2.2.2. Teorije uvjetovanja

Ova teorija temelji se na kognitivističkom pristupu pri kojem se motivi shvaćaju kao stečene dispozicije temeljene na spoznaji vlastitih mogućnosti u različitim situacijama. Dije se na atribucijske teorije koje su okrenute unatrag, odnosno motiv ovisi o uzroku uspjeha i neuspjeha u prihodnim događajima te na socijalno kognitivne koje su okrenute više unaprijed te ovise o uspješnosti u budućnosti, odnosno gledaju prema postavljenim ciljevima i osjećaju samodjelotvornost (Vizek Vidović i sur., 2014). Ove teorije dijele se na teoriju kognitivne usklađenosti, kojoj pripadaju teorija ravnoteže i teorija kognitivne disonance, zatim na teoriju očekivanja, kojoj pripada teorija motivacije za postignućem, na teoriju ciljnih motivacija i teoriju vlastite vrijednosti, na teoriju socijalne kognicije te, naposljetku, na atribucijsku teoriju (Vizek Vidović i sur., 2014).

2.3. MOTIVACIJA U NASTAVNOM PROCESU

Nastava se može definirati kao temelj školskog rada pri kojemu se provode odgoj i obrazovanje učenika na planski i organiziran način, a to sve mora biti propisano nastavnim planom i programom. Nju određuju tri čimbenika koja se nazivaju i didaktičkim trokutom, a to su nastavni sadržaj, učenik i nastavnik (LZMK, 2023b). Motiviranost učenika prvi je i osnovni preduvjet za razumijevanje i usvajanje novog gradiva na nastavnom satu, što je ujedno i cilj svakog dobro osmišljenog i provedenog sata (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Za motivaciju i uspjeh učenika bitna je kontingentnost i zainteresiranost nastavnika. „Kontingentnost je ponašanje učitelja koje učeniku jasno pokazuje da njegovi postupci izazivaju određene učinke, da zalaganje dovodi do uspjeha.“ (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996: 151). Prema Beženu (2008) motivi pridonose uspjehu nastavnoga procesa jer su povezani sa zanimanjima učenika i upravo su zbog toga metodike razvile niz motivacijskih postupaka za pokretanje motivacije učenika u određenim nastavnim situacijama. Početak nastavnog sata najvažniji je jer je važan za razvoj i razinu motivacije kod učenika koja će imati utjecaj na uspjeh nastavnoga sata. „Poznata je i činjenica da đaci mogu s izrazitim interesom svladavati sadržaje nekoga predmeta, ako im ga predaje nastavnik koji ih svojim ponašanjem u podučavanju privlači, i obrnuto, mogu zaostajati i dostići ograničeni uspjeh u predmetu koji im predaje odbojan nastavnik, što sve govori o nužnosti prikladne interakcije između đaka i nastavnika u podučavanju“ (Grgin, 2004: 192).

Andrilović i Čudina-Obradović (1996) navode kako se u razredu može primijetiti barem pet tipova motiviranosti učenika.

1. općenito nemotivirani učenici – nijedan oblik motivacije nema uspjeha, ništa ih ne uspijeva potaknuti na učenje jer su svi ciljevi izvan škole
2. ekstrinzični učenici – pokreće ih očekivanje nagrade te ih motiviraju samo vanjske nagrade
3. internalizirani učenici – osjetljivi su na internalizirane vrijednosti koje se ispočetka nameću, a kasnije ih prihvaćaju, poput *znanje je vrijednost*
4. općenito motivirani učenici – svi oblici motivacije utječu na njih: vanjske nagrade, zanimljivost građe, internalizirane vrijednosti
5. intrinzični učenici – motivira ih zanimljivost i složenost gradiva, uživaju u preprekama i savladavanju problema

„Slaganje samoprocjena učenika s učiteljskim procjenama učenikove sposobnosti (kongruencija) povezano je s motivacijom učenika, a posredno i s njegovim rezultatima.“ (Čudina-Obradović, 1993 prema Babić, 2019: 11). Prilikom samoprocjene neki učenici smatraju da je njihova slika o vlastitim sposobnostima veća, dok neki imaju lošiju sliku od one kakva je zapravo, ali ima i onih čija se slika o vlastitim sposobnostima slaže s onom kakva je u stvarnosti. To na kraju dovodi do toga da oni koji se precjenjuju postižu veće uspjehe od očekivanih, dok, s druge strane, oni koji se podcjenjuju, postižu slabije uspjehe od onih koje stvarno mogu postići. To se sve objašnjava posljedicom razlika u motivaciji (Čudina-Obradović, 1993 prema Babić, 2019).

Na motivaciju u razredu utječe i ozračje te odnos učenika i nastavnika. Ako nastavnik konstantno potiče učenike te ih svojim radom motivira na učenje, onda će učenici postizati bolje rezultate te će takav rad biti na zadovoljstvo i učenicima i nastavnicima (Andrić i Čudina-Obradović, 1996). Nastavnik bi kao nositelj motivacije trebao potaknuti učenike na potrebu za stvaralaštvom i uvažavanjem, za stjecanjem navika, znanja i sposobnosti te za izgrađivanjem otvorene i autonomne mlade ličnosti (Vizek Vidović i sur., 2014). Bežen (2008) navodi kako je glavna zadaća svakog nastavnika pobuđivanje i razvoj zanimanja kod učenika jer se javlja veća angažiranost, a zbog toga i uspješno učenje i stvaralaštvo u određenom području. Učitelj ima ključnu ulogu kod poticanja motivacije kod učenika. Treba poticati učenike tako da budu emocionalno i intelektualno angažirani na rad koji je kreativan, a uz adekvatnu motiviranost trebaju učenika pripremiti za svrsishodno i pravodobno prihvaćanje informacija te mu pružiti potrebne obavijesti (Andrić i Čudina-Obradović, 1996).

Učitelj bi trebao motivirati učenike tako što bi trebao poduzeti sve u svojoj moći kako bi ih potaknuo na učenje i usmjeravao ih. Stoga bi morali redovito uključivati u nastavni proces motivacijske i nastavne tehnike kojima postižu povećanje zanimanja i zainteresiranosti kod učenika za predmet, odnosno za nastavni sadržaj. Time potiču zadovoljstvo učenika, povećavaju važnost predmeta te grade pouzdanje u sposobnosti samih učenika (Trškan, 2006).

Trškan (2006) navodi kako se motivacijske tehnike mogu odnositi na pokušavanje održavanja pozornosti kod učenika te se one tada nazivaju motivacijskim tehnikama, a ako se odnose na nastavno gradivo, nazivaju se nastavnim motivacijskim tehnikama.

Motivacijske tehnike mogu biti prisutne u svim dijelovima nastavnog sata, posebice prilikom ponavljanja nastavnog gradiva s učenicima, ali i prije ocjenjivanja i provjere znanja.

Motivacija je sastavni dio uvodnog dijela nastavnog sata, ali uz nju je potrebna i motivacija po stupnjevima, tj. međumotivacija pri obrađivanju nastavnog gradiva. U nastavnom procesu mogu se upotrebljavati sljedeće nabrojane tehnike: križaljke, skrivalice, mreže, asocijacije, kvizovi, ispunjaljke te mentalne mape. Kvizovi su zanimljiva tehnika jer mogu biti vrlo različiti, npr. mogu se natjecati učenici u skupinama, samo određeni učenici ili svi učenici zajedno. Također, mogu biti oblikovani kao aktualni televizijski kvizovi. Uz njih se često koriste rebusi, igre vješala, zagonetke, kratki videozapisi, skice, mimika, pantomima, predmeti, odjeća, lopte, lutke, modeli, različite igre (lov na blago i sl.), crtanje, citati, metafore, anegdote i tako dalje. Učitelji se najčešće u školama koriste motivacijskim tehnikama zapisivanja misli (*brainwriting*) ili oluje ideja (*brainstorming*) (Trškan, 2006).

Prema Trškan (2006), može se reći kako je svrha motivacijskih tehnika što učinkovitije i brže učenje novih riječi, imena, događaja i godina. Učitelji tako mogu povećati ili smanjiti zahtjevnost određenog nastavnog sadržaja uz pomoć nastavnih motivacijskih tehnika (s pomoću većeg broja novih pojmova i izraza), a mogu ih upotrijebiti za bilo koji nastavni sadržaj u nastavnom procesu. Postoje i posebne motivacijske tehnike koje se koriste prilikom opuštanja i kraćeg odmora učenika. To su tehnike koje su prije svega opuštanje uz glazbu s vježbama disanja uz kretanje kao što je ustajanje, mijenjanje rasporeda sjedenja i sl., ili pak posebne tehnike meditacije odnosno opuštanja s naglaskom na snazi riječi. Ove tehnike opuštanja mogu se koristiti na samom početku nastavnoga sata ili prije izvršavanja zahtjevnijih zadataka koje učitelj ima u planu zadati učenicima.

Glazba uvelike pomaže pri stvaranju posebnog raspoloženja učenika. Učitelji se njome najčešće koriste prilikom početka nastavnog sata i za vrijeme odmora, uglavnom kao zvučnom pozadinom. Ipak, može se koristiti i kao pomoć ili dodatak vježbama opuštanja, posebice prije ocjenjivanja. Mogu izabrati posebnu glazbu kao motivaciju za novo nastavno gradivo, ali i za ponavljanje staroga gradiva, a ona može biti klasična, popularna, narodna glazba... Također, mogu se tijekom obrađivanja nastavnoga gradiva koristiti klasičnom glazbom 19. stoljeća kako bi se privukla pozornost učenika ili mogu slušati baroknu glazbu za sustavno izlaganje gradiva. Prilikom aktivnoga sudjelovanja učenika i vježbanja učitelji mogu koristiti glazbu u kombinaciji s čitanjem ili odgovaranjem na pitanja (rad u parovima, timski rad, individualni) (Dhority, 1992 prema Trškan, 2006).

Motivacijska tehnika koja uključuje kretanje koristi se prilikom utvrđivanja i ponavljanja gradiva ili prilikom primjene metode razgovora. Naprimjer, učenici mogu

odgovarati na pitanja podizanjem njihove lijeve ruke koja ukazuje na to da je tvrdnja točna ili podizanjem desne ruke koja ukazuje na to da je tvrdnja netočna. Također, mogu se u slučaju točne tvrdnje ustati i obrnuto. U nastavnom procesu učitelj može učenicima reći da podijele nastavne listove po razredu ili da mu pomognu pripremiti nastavna pomagala i slično. Također, bacanje i hvatanje manje lopte jest izvrsna tehnika prilikom koje bi učenici trebali imati brže reakcije i odgovore. Ova igra funkcionira na način da učitelj baci loptu i postavlja različita pitanja, a učenik s loptom odgovara na pitanje. Posebna tehnika opuštanja i koncentracije provodi se korištenjem pozitivne sugestije koja može pozitivno utjecati na raspoloženje, osjećaje i misli (Dhority, 1992 prema Trškan, 2006). Prema Trškan (2006: 21) „Nastavnik može, na primjer, započeti nastavni sat sljedećim riječima: “Uživimo se u ovaj trenutak i udružimo sve svoje snage ... dišite sve dublje i dublje. Osjetite kako u vama raste osjećaj opuštenosti i smirenosti... Svaki udah i izdah je kao val smirujuće energije koji odnosi napetosti i brige ... i otplavljuje rastresene misli i probleme ...”“.

Alfa-trening jest opuštajuća tehnika koja se koristi na način da se učenici najprije udobno smjeste na stolac, zatvore oči, pokušaju si predočiti pojedine boje i brojke, duboko udišu i izdišu te se u potpunosti opuste. Na primjer, predoče si crvenu boju i brojku sedam, narančastu boju i brojku šest, žutu boju i brojku pet, zelenu i brojku četiri, plavu boju i tri, ružičastu i dva te ljubičastu boju i jedan (Dhority, 1992 prema Trškan, 2006).

Uzbudljive, razigrane, opuštajuće i maštovite motivacijske tehnike doprinose pozitivnom nastavnom ozračju, a one mogu biti npr. učeničko sastavljanje testa, zapisivanje ciljeva, zajednička foto-priča, razredni foto-album, kotač sličnosti, *Upoznaj autora* i slično (Raffini, 2003 prema Trškan, 2006). Od učitelja se isto tako zahtijeva poznavanje i korištenje različitih motivacijskih igrica poput *Pogodi tko*, *Kolo sreće*, domino s pitanjima i odgovorima, lov na podatke i slično (Ginnis, 2004 prema Trškan, 2006).

2.4. GLAZBA KAO MOTIVACIJA

Rojko (2002 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011: 448) ističe da je „vjerovanje u moć glazbe staro koliko i sama glazba te da i danas mnogi u nju vjeruju. Ističe da je glazbena pedagogija danas napustila takvo gledanje na glazbu u školi i želi glazbu tretirati kao cilj, a ne kao sredstvo“. Prema Vidulin i sur. (2020: 14) „slušanje glazbe je višedimenzionalni fenomen“.

Glazbena umjetnost dio je opće kulture jer stvara identitet osobe te se odnosi na stvaranje društvenih svjetonazora i širenje kulturnih vrijednosti. Isto tako, glazba utječe na stjecanje znanja i pomaže u razvoju kognitivnih, afektivnih i motoričkih sposobnosti, a postižu se slušanjem, pjevanjem i sviranjem te stvaralaštvom u glazbi. S tim se tvrdnjama slaže i Jensen (2003) koja tvrdi kako rezultati istraživanja pokazuju da glazba uistinu utječe na razvoj emocija, dišni sustav, stav tijela, ritam srca te mentalne slike učenika, što potvrđuje kako je važno uključiti glazbu u nastavni sadržaj i proces. Učenici će zbog uključivanja glazbe u nastavu biti uspješniji u radu, ali i osjećat će se bolje. Šulentić Begić i Špoljarić (2011) navode tri razloga za uključivanje glazbe u neglazbene predmete. Prvi razlog bio bi povremeno napuštanje predmetnog modela jer Šimleša (1980 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011) tvrdi da „dijete ne razmišlja „predmetno“, ne promatra svijet oko sebe sa stajališta pojedinih predmeta, već sav svijet na njega djeluje u cjelini, upravo onako kako je to u životu. Kao drugi razlog navode mišljenje „da se pomoću glazbe ne razvijaju samo glazbene sposobnosti, već da ona pomaže razvitku intelektualnih (zaključivanje, analiziranje, pamćenje, apstrakcija, razumijevanje) i motoričkih (brzina, koordinacija, preciznost) sposobnosti“. Kao treći razlog navode kako će „prisutnost glazbe doprinijeti zanimljivosti i raznovrsnosti nastave“ (Šulentić Begić i Špoljarić, 2011: 449).

Djeca imaju potrebu svoje glazbene doživljaje izraziti slušanjem glazbe, a postoji nekoliko znakova kojima učenici pokazuju da su ostvarili glazbeni doživljaj. Ako učenik širom otvori oči ili usta ili počne ubrzano disati, tada je postignut glazbeni doživljaj. Ipak, reakcije učenika nisu uvijek jednake na svu vrstu glazbe, što ovisi o nekoliko čimbenika. Učenikovo raspoloženje, vrijeme u kojem sluša, vrsta glazbe, brzina i dinamika glazbe kao i mjesto slušanja glazbe samo su neki od najvažnijih čimbenika (Sam, 1998).

Slušanje glazbe može se podijeliti na aktivno i pasivno. Aktivno slušanje događa se kada se pažnja usmjerava na ono što se sluša. Tada se aktiviraju viši kognitivni procesi jer se tada glazba analizira i procjenjuje. Pasivno slušanje jest kada je glazba negdje u pozadini, odnosno kada ne usmjeravamo pažnju na glazbu koju čujemo (Vidulin i sur., 2020).

Prema Sam (1998), proces slušanja glazbe u odgojnoj situaciji uključuje tri elementa, a to su doživljaj, spoznaja i analiza. Glazbena spoznaja jest ono što se temelji na glazbenom doživljaju, međutim, analiza i doživljaj međusobno se potkrepljuju. Slušanje glazbe može se podijeliti i promatrati u trima osnovnim fazama. Prva faza jest uživanje u samom tonu koji se čuje, druga se naziva asocijativnim slušanjem, što označava slušanje iz kojeg učenik može

zaključiti da je glazba izraženija nego što zaista jest zbog intenzivnije predodžbe iste. Ovaj je način slušanja glazbe najviše prisutan u osnovnoškolskom obrazovanju. Posljednja faza naziva se fazom intelektualnog slušanja. U ovoj se fazi učenike osposobljava da čuju i procijene o kojem se obliku skladbe radi, da odrede ritmičke i tonske odnose, dinamiku, tempo i vrstu instrumenata. Slušanje glazbe ima vrlo važnu ulogu u odgoju djeteta te je potrebno obratiti pozornost na izbor pjesme ili skladbe te na njezino trajanje. Nikolić (2018: 143) navodi da „glazba koja odgovara određenom uzrastu može barem na kratko poboljšati stupanj budnosti i raspoloženja“. Zadovoljstvo djece postiže se upravo glazbom te se u tom slučaju stvara međusoban odnos intelektualnih sposobnosti i glazbe. Schellenberg (2005) to potkrepljuje kroz tri tvrdnje. Prva tvrdnja jest da se glazbu interpretira kao nekakvu aktivnost koja je slična školi, ali u glazbi učenici više uživaju. Druga tvrdnja je da se glazbom uvježbavaju razne sposobnosti poput koncentracije, pamćenja, pozornosti, snažnijeg izražavanja emocija te razvijanja finih motoričkih vještina, dok zadnja tvrdnja navodi kako glazba uvelike potiče intelektualni razvoj učenika jer pomaže u stvaranju apstraktnog mišljenja. Stoga je poželjno učitelje educirati o utjecaju glazbenog obrazovanja na socijalni, emocionalni, kognitivni i psihomotorni razvoj učenika te upravo zbog toga trebaju uvesti glazbu u nastavni sadržaj (Nikolić, 2018).

Rojko (2012 prema Šulentić Begić i Begić, 2013) navodi kako je moguća korelacija glazbe s ostalim nastavnim predmetima. Naprimjer, moguće je povezati nastavu hrvatskoga jezika i književnosti s nastavom glazbe tako da se korelativno (odnosno komparativno) obradi neko razdoblje, oblici ili umjetnički pravac. Također, isto to je moguće s nastavom matematike, likovne kulture, povijesti ili geografije ako je riječ o upoznavanju nekog kraja ili strane zemlje. Bitno je naglasiti da u svim tim primjerima glazba ostaje autonomna.

Dobrota (2012 prema Šulentić Begić i Begić, 2013) navodi kako je u sklopu nastave glazbene kulture moguće ostvariti izvanglazbene i unutarglazbene korelacije. Povezivanje skladbe *Ples sa sabljama* iz baleta Gajane A. Hačaturjana i korčulanskog plesa *moreška* je primjer izvanglazbene korelacije jer će se na taj način produbiti učenikovo znanje o kulturnoj baštini. S druge strane, unutarglazbena korelacija jest u glazbenom pogledu kvalitetnija i ostvaruje se unutar glazbenih sadržaja. Na primjer, usporedba skladbi u kojima je korištena ista tema kao što je *Kornjača* iz Karnevala životinja autora C. Saint-Saënsa s *Can-canom* iz Orfeja u podzemlju J. Offenbacha.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019) navodi kako je u Kurikulumu nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije naznačena

moгуćnost povezivanja Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti s drugim predmetima i međupredmetnim temama. Mogu biti povezane ovisno o prisutnosti nastavnih predmeta u školskom programu u sljedećim navedenim područjima: umjetničkim (Likovna kultura, Likovna umjetnost), jezičnokomunikacijskim (Hrvatski jezik, strani jezik), tehničko-informatičkim (Tehnička kultura, Informatika), matematičkim (Matematika), prirodoslovnim (Fizika, Geografija, Kemija, Priroda/Biologija) te društvenohumanističkim (Povijest, Politika i gospodarstvo, Psihologija, Sociologija, Filozofija, Etika, Vjeronauk). Naime, „postoji čvrsta povezanost s ostalim poljima umjetničkoga područja te su moguće i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima, područjima i međupredmetnim temama“ (MZO, 2019: 3).

Glazbom je moguće koristiti se na nekoliko načina u nastavi: glazba kao pozadina (za vrijeme učenikova izlaganja može se pustiti tiha glazba), za oluju ideja, za kreativno rješavanje problema, za slavlje, uspjehe, pobjede, kao poziv na rad, ali i za završne rituale (za uspješan kraj radnog dana), za predstavljanje novog učenika, za pričanje priča, kreativno pisanje, za razmišljanje, opuštanje (duboko disanje). Također, mogu se koristiti glazbeno-ritamske aktivnosti, primjerice učitelj započne ritamski obrazac pljeskom, a učenici jedan za drugim nastavljaju niz. Kada je krenuo prvi obrazac, jedan učenik započinje vlastiti ritam koji se prenosi na sljedećeg učenika pa sve dok se ne pošalje ritam po razredu. Ovakve su igre posebno dobre za razvijanje pamćenja kod učenika (Šulentić Begić i Špoljarić, 2011).

Lazar (2004 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011) navodi da glazba kod učenika pruža motivirajuće okruženje za učenje, ali i fokusiranje na pažnju. Učenicima će pomoći pri pisanju, čitanju, povijesti, matematici i geografiji. Jedan od praktičnih načina integracije glazbe u neglazbene predmete je idući: prezentacija pjesme putem snimke, a nakon slušanja razgovor o nepoznatim i manje poznatim riječima te na taj način proširenje osobnoga rječnika kod učenika. Što se tiče čitanja i pravopisa, učenici mogu pljeskati u ritmu na slogove novousvojenih riječi, također mogu naučiti čitati tekst pjesme te pjevati pjesmu nakon što mogu tekst pročitati ispravno. Nadalje, što se pisanja tiče, učenici slušaju kratku pjesmu, zatim zapisuju riječi, a kada završe, mogu otpjevati ono što su zapisali. Kada se obrađuje nastava povijesti, tada mogu slušati pjesme iz različitih razdoblja te razgovarati o sadržaju teksta, dok tijekom nastave geografije mogu slušati pjesme iz različitih zemalja tijekom upoznavanja različitih kultura. U nastavi matematike učitelj može pustiti poznate pjesme kako bi se prebrojao broj slogova u naslovu pjesme, a također se mogu proučavati notne vrijednosti (cijela nota, polovinka, četvrtinka, osminka). Pjevanje odnosno izgovaranje brojalica može biti jedna

od glazbenih aktivnosti u neglazbenim predmetima jer one imaju veliku ulogu u razvoju govora kod male djece.

Milenković i Dragojević (2009 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011) tvrde kako brojalice koje djeca koriste prilikom igre potiču razvoj govornih i ritamskih sposobnosti te pridonose intelektualnom razvoju djece. Ljudsko je tijelo najvažniji „ritamski instrument“ jer je pjevanje brojalice najčešće popraćeno pokretom. Naime, zvuk se može proizvesti pucketanjem prstiju, pljeskanjem o koljena, koračanjem, pljeskanjem o dlanove i slično. U starijoj dječjoj dobi mogu se koristiti ritamski instrumenti kao što su štapići, bubanj, triangel, zvečke i slično.

Nemeth-Jajić (2008 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011) u nastavi hrvatskoga jezika predlaže upotrebu glazbe kao zvučne kulise tijekom izvedbe igrokaza. U trećem razredu osnovne škole, prilikom obrade teme Zavičajna glazbena baština, učenici bi mogli predstavljati glazbala, mandolinu i tamburicu. Učitelj bi prilikom predstavljanja svakog instrumenta pustio odgovarajuću glazbu.

Prema Planu i programu je u Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi je predviđeno plesanje uz glazbu, što se naziva plesnim strukturama. Njih je moguće provoditi u različitim oblicima, naprimjer, u uvodom dijelu sata jednostavnim plesnim elementima kretanja uz glazbu i slično. Moguće je koristiti ih i u kratkim stankama kada je učenicima potrebna fizička aktivnost za odmor od intelektualnog rada (Šimunović i sur., 2005 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011).

Trškan (2006 prema Šulentić Begić i Špoljarić, 2011) navodi neke od mogućih načina primjene glazbe i glazbenih aktivnosti pri motiviranju učenika. Tehnike motivacije koje su namijenjene kraćem odmoru učenika mogu se izvoditi uz glazbu s vježbom disanja na početku nastavnog sata ili prije izvršavanja zahtjevnih zadataka. Glazba se najčešće koristi kao zvučna pozadina prije početka sata ili ocjenjivanja kao tehnika za podizanje raspoloženja učenika.

2.4.1. Glazba kao motivacija u nastavi Hrvatskog jezika

Poput otiska prsta, svaki je mozak jedinstven. Unatoč tome, u svakom mozgu dijelovi za obradu glazbe nalaze se u neposrednoj blizini dijelova za obradu govora (Bugos, 2014 prema Ivanković, 2019).

„Kod poučavanja i usvajanja lirske pjesme navodi osam načela koja je potrebno primijeniti prilikom odabira glazbene motivacije:

1. Glazbeno djelo treba biti u emotivnom i motivskom suglasju s lirskom pjesmom koja će se interpretirati
2. Glazbeno djelo treba biti primjereno doživljajnim mogućnostima učenika
3. Slušanje glazbenog djela vremenski je odmjereno; ne smije ići na štetu skladne strukture nastavnog sata
4. Učitelj/učiteljica motivira učenike te ih usmjerava kako da slušaju odabrano glazbeno djelo
5. Nakon slušanja provjerava se doživljajni učinak te učenici izražavaju svoje doživljaje (usmeno ili pismeno)
6. Ostvareni doživljaj služi kao podloga lirske pjesme
7. Ako se odabire glazbeno djelo nastalo na tekstu lirske pjesme koja se interpretira uspoređuje se tekst i njegova glazbena transpozicija
8. Glazbeno djelo ima status autonomne umjetničke stvarnosti“ (Rosandić, 2005 prema Ivanković, 2019: 38).

Ova načela mogu se gotovo u cjelini prenijeti na ponavljanje ili usvajanje jezičnih nastavnih sadržaja, ne samo na usvajanje lirske pjesme, kao što je gore navedeno. Zato je prilikom odabira glazbe koja će imati motivacijsku ulogu u ponavljanju ili učenju jezičnih sadržaja nužno da ona bude primjerena učenicima i njihovoj dobi na način da bude povezana sa sadržajem koji uče, da ne obuhvati većinski dio sata, da bude u ulozi motivacije kojoj je posrednik nastavnik, ona treba biti poticaj učeniku na izražavanje doživljaja, ali i podloga za učenikovo ponavljanje ili usvajanje određenog nastavnog sadržaja. Iz ovog svega može se zaključiti kako bi uporaba glazbe u službi glazbene motivacije prilikom učenja na nastavi predmeta Hrvatski jezik mogla zadovoljiti potrebe učenika i potaknuti ih na još veći napredak i uspjeh (Ivanković, 2019).

U nastavnom procesu Hrvatskog jezika prva se etapa sata naziva *priprema* odnosno *motivacijski uvod*. Ovdje se ponavljaju jezični sadržaji s učenicima. Na samom se početku pred učenike izlaže nekoliko fotografija u raznim oblicima kao što su jabuka, cvijet, sunce, more i pijesak. Ove fotografije su primjer jer su odabrane zbog stihova uglazbljene pjesme koja slijedi u ulozi glazbene motivacije. Koristeći se imenicama i pridjevima, metodom razgovora, učenici na taj način opisuju što vide na fotografijama koje prikazuje nastavnik. Nakon toga učitelj

izvodi pjesmu koju će učenici poslušati uz pratnju sintetizatora zvuka ili nekog drugog instrumenta po njegovom odabiru. Tada učenici pažljivo slušaju, a nakon izvođenja pjesme slijedi emocionalno-intelektualna stanka jer tada učenici trebaju rezimirati dojmove o pjesmi. Nakon toga se izražavaju pred ostatkom razreda. Naposljetku, učenici Igru lovca pjevaju pjesmu uz pratnju učitelja tako usvajajući ritam, melodiju i tekst pjesme po sluhu (Ivanković, 2019).

Već poznata metoda koja se provodi u nastavi Hrvatskog jezika jest usporedba književnog predloška i njegove uglazbljene verzije. Cilj toga je upoznati tekst kroz druge medije jer se na taj način povezuju međupredmetni sadržaji. Tekst kroz glazbu, može se reći, potiče kritičko mišljenje o književnosti u glazbi, ali i obrnuto. U učenikovo dotadašnje emocionalno, spoznajno i životno iskustvo analiziranjem glazbenih elemenata integriraju se nova znanja, a tekstu se pridaje značaj nove dimenzije. Na početku sata kao motivacija može se koristiti uglazbljeni tekst, ali može biti kao i dio središnjeg dijela nastavnog procesa. Također, ukoliko je učitelj kompetentan, može izvesti pjesmu sam umjesto puštanja na računalu (Vučina, 2022).

Vidulin i sur. (2020 prema Vučina, 2022) navode kako je glazba fenomen s više dimenzija. Stoga osnovnu razliku čine aktivno i pasivno slušanje glazbe. Aktivno slušanje može se definirati kao svjesno usmjeravanje pažnje na glazbu tijekom njezina slušanja, dok se pasivno slušanje definira kao situacija u kojoj se glazba nalazi u pozadini prilikom obavljanja nekakve aktivnosti. Pasivno slušanje odnosi se na metodu puštanja klasične glazbe kao tihe pozadine, posebice u radu kada je potrebna visoka koncentracija i usmjerenost učenika na nekakav zadatak. „Mozart efekt“ je poznati naziv za utjecaj klasične glazbe na um, tijelo i duh. Sa znanstvenog stajališta ono se odnosi na to da pomaže „uređenju obrazaca okidanja neurona u cerebralnom korteksu te osobito pojačavanju kreativnih procesa desne polutke mozga koji se povezuju s prostorno-vremenskim rasuđivanjem te kako slušanje glazbe djeluje kao „vježba“ koja olakšava simetrijske operacije povezane s višim moždanim funkcijama“ (Campbell, 2005 prema Vučina, 2022: 25). *Jazz* glazba ili *new age* pomoći će pri opuštanju ukoliko se učenik nađe u situaciji kada je previše analitičan (Campbell, 2005 prema Vučina, 2022). Sve su ovo činjenice koje odgovaraju na pitanje zašto je potrebno koristiti klasičnu glazbu kao pozadinu u nastavi te kako ona može pozitivno djelovati na učenike (Vučina, 2022). Više se puta postavilo pitanje zašto se „Mozart efekt“ naziva po Mozartu, a ne po nekom drugom skladatelju. Razlog je taj što Mozart ima utjecaj i djelovanje na takav način da njegove skladbe oslobađaju,

poboljšavaju, čak i iscjeljuju (Tomatis, 2005 prema Vučina, 2022). Važno je da učitelj osluškujе i uzme u obzir reakcije svih učenika te ne smije pretjerivati s glazbom u pozadini kako bi izbjegao metodičku zasićenost (Vučina, 2022).

Unutar predmeta Hrvatski jezik, Likovna kultura i Glazbena kultura uvođenje umjetničko-povijesnog razdoblja dio je njihovog sadržaja. Učenicima opći dio sadržaja ne predstavlja nešto zanimljivo, ali postoje razni načini kako učitelj može taj dio nastave učiniti zanimljivijim i drugačijim. Korelacijsko-integracijska nastava u obradi umjetničko-povijesnog razdoblja može se ostvariti u potpunosti. Usporedno obrađivanje razdoblja u književnoj i glazbenoj umjetnosti može se podići na još višu razinu ako se to napravi kroz timski nastavni sustav. Timski sustav je dvojni sustav koji se odnosi na uvođenje dvaju učitelja za isti nastavni predmet te se prilikom njega pružaju mogućnosti međusobnog dijaloga učitelja, dijele se uloge kao i što se mogu izmjenjivati u postavljanju pitanja, ali i u odgovaranju na pitanja učenika. Svaki od učitelja pokriva svoj dio sadržaja predmeta. Korelacija može biti i višečlana, no to zahtijeva vrlo složenu organizaciju rada. Vrlo je upitno koliko obrazovni sustav u Hrvatskoj dopušta i dvojni timsku nastavu s obzirom na rasporede sati po učiteljima, učenicima i predmetima (Rosandić, 2005 prema Vučina, 2022).

Vučina (2022) navodi kako u književnosti postoji način gradnje motiva, tako postoji i u glazbi i u svim drugim umjetnostima. Stoga se ti motivi mogu promatrati kroz dvije prizme, književnu i glazbenu. U analizi će učenici kojima je glazba bliža od pisane riječi moći bolje uočiti motive književnosti preko glazbe, dok će oni kojima je glazba nešto dalja preko književnosti bolje doživjeti glazbu i njezine elemente. Vivaldijev ciklus koncerata za violinu i orkestar *Četiri godišnja doba* može se uvrstiti u nastavu Hrvatskog jezika kada učitelj s učenicima analizira neko književno djelo na temu godišnjih doba. Često su glazbena djela inspirirana nekim književnim likom ili djelom, a učenike je moguće naučiti kako pisati pjesme prema zadanoj formi na temu određene skladbe. Ovom stvaralačkom metodom učitelj učenike potiče da upotrijebe maštu i stvore suprotno, a to je da stvore pisanu formu inspiriranu glazbenim djelom. Jedna od sugestija je *U pećini gorskog kralja* Edwarda Griega prilikom koje će učenici stvoriti svoju sliku o pjesmi.

Ljudi još od najranije dobi lako i brzo pamte tekstove pjesama, a to sve zahvaljujući pjevnoj melodiji i zabavnom aranžmanu. Nažalost, ovo se nikada nije iskoristilo u obrazovanju u mjeri u kojoj bi se moglo jer se nije stiglo dalje od uglazbljene abecede, osnovnih pravila u prometu i sličnih tema namijenjenih najmlađoj djeci. Učitelj koji je spreman potruditi se i koji

je dovoljno kompetentan za to može uglazbiti dio gradiva na već postojeću ili novu melodiju i na taj način stvoriti sintezu određene nastavne jedinice (Vučina, 2022).

Što se tiče zvučno-tekstne podloge odnosno *soundtracka* za književno djelo, sljedeća metoda koja će biti objašnjena dio je priručnika pod nazivom Praktična metodika književnog odgoja i obrazovanja (II. dio) koji je napisao hrvatski metodičar Jakov Sabljčić. Odnosi se na osmišljavanje zvučno-tekstne podloge na temelju pročitane djela iz književnosti. Učitelj ovaj zadatak može zadati učenicima na satu lektire, tijekom interpretacije ili usustavljivanja, ali i kao izvannastavni rad. Učenicima se objašnjava kako trebaju samostalno povezati osmišljeni popis glazbenih brojeva s književnim djelom te napisati na koji su način povezani. Važno je da učitelj učenicima naglasi kako u tradicionalnim ili popularnim pjesmama moraju pronaći motivsku, stilsku, tematsku, jezičnu ili idejnu sličnost kako bi njihova primjena imala svrhu. Cilj je ove metode potaknuti učenika da razmisle o porukama pjesama koje slušaju, kao i da prepoznaju te redom izdvoje one koje odgovaraju sadržaju književnog djela (Sabljić, 2021 prema Vučina, 2022).

Što se tiče stilskih figura u glazbenim tekstovima, učenici tijekom uvođenja novih stilskih figura, izvannastavnog rada ili usustavljivanja trebaju prepoznati stilske figure te ih izdvojiti zajedno s autorima, izvođačima i izvorom/albumom. Tako učenici primjenjuju svoje znanje i na taj način objašnjavaju ulogu određene stilske figure u glazbenom tekstu, pri čemu su dozvoljene pjesme svih žanrova (Sabljić, 2021 prema Vučina, 2022).

Učenici preuzimaju ulogu glazbenog producenta načinom objave doživljaja nakon čitanja književnog predloška koji je drugačiji od standardnog. Oni trebaju razmisliti kako adekvatno uglazbiti pročitano djelo prema ugođaju, a prema zadanim smjernicama trebaju opisati zamišljenu glazbenu pozadinu te argumentirati izbor. „Zadatak dakako može biti i dijelom interpretacije, usustavljivanja ili izvannastavnoga rada, a darovitiji učenici svoje glazbene ideje mogu snimiti i izvesti uz interpretativno čitanje. Smjernice mogu biti sljedeće:

- tempo (polagan, umjeren, brz, napet...)
- instrumenti (gitara, klavir, tamburica, harmonika, ksilofon, bubnjevi...)
- žanr (pop, rock, balada, narodna glazba...)
- komentar (Treba li naglasiti određeni dio pjesme/motiv? Mijenja li se tempo?...)
- sve komponente potrebno je obrazložiti i objasniti njihovu ulogu u djelu.“ (Sabljić, 2021 prema Vučina, 2022: 46).

2.4.2. Glazba kao motivacija u nastavi Stranih jezika

Glazba djeluje na cjelokupni ljudski organizam tako što utječe na kognitivnu, psihološku, emocionalnu te duhovnu razinu čineći čovjeka ispunjenim (Šimić i sur., 2020). Govor i glazba imaju svoje sastavnice. U govoru su temeljne sastavnice intonacija, intenzitet, ritam, napetost i vrijeme za pauzu, dok se glazba sastoji od visine tona, tempa, ritma, melodijske linije, jačine i reverberacije te boje tona (Levitin, 2006 prema Pintek, 2021). U nastavku rada obradit će se glazba kao motivacija u nastavi Engleskog jezika.

Od mnoštva vrsta motivacija koje postoje za nastavu Engleskog jezika, učenike se može motivirati i glazbom. Glazba i njezine aktivnosti, osim što služe za poboljšanje koncentracije, pamćenje i stvaranje ugodne atmosfere, motiviraju učenike za učenje čineći ih fokusiranima i koncentriranim za praćenje nastavnog sata. Brojni učitelji koriste u nastavi pjesme, malešnice¹ te slušanje glazbe u pozadini. To većinom bude na početku sata kao uvodni dio kako bi motivirali učenike. Učenikov kognitivni razvoj, kao i razvoj motoričkih vještina, potiče se učenjem kroz pjevanje raznih pjesama i malešnica uz određene pokrete. Učenici se tada kreću cijelim tijelom, što je izrazita dobrobit rada promjene u statičnoj nastavi u kojoj učenici većinu sata moraju sjediti. Ovakvim načinom provođenja nastave, kada učenici uključe cijelo tijelo u taj proces, nastava postaje zanimljivija, zabavnija te spontano uče jezične strukture kroz pokret i glazbu. U savladavanju sadržaja iz gramatike i pravopisa pomažu određene rime i *jazz* pjesme. Ukoliko učitelj želi, može učenicima dati glazbene instrumente poput štapića, činela i trianglera kako bi oni bili još aktivniji. Slušanje glazbe kao pozadine najčešće se koristi tijekom čitanja određenih tekstova i igrokaza tijekom čijega se čitanja pušta klasična glazba u pozadini. No tijekom obavljanja određenih aktivnosti u pozadini se najviše pušta barokna glazba zbog ujednačenog i motoričnog ritma, orkestralna glazba neutralnih boja (Mičija Palić, 2015 prema Pintek, 2021).

Jedna od glazbenih aktivnosti u nastavi Engleskog jezika svakako su pjesme. Njima se može motivirati učenika na govorenje, ali i na pjevanje pri čemu se vježba izgovor riječi. Melodija koja je povezana s tim riječima pjesme daje mogućnost za istovremeno vježbanje izgovora, kao i uživanja u glazbi. Povezujući jezik i glazbu, učenici tako vježbaju intonaciju, ritam, dinamiku, visinu glasa i melodiju. Pjesme utječu na učenikovo usvajanje rječnika, bolje

¹ Malešnice su u načelu prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće. Najčešće su nastale i nastaju prilikom susreta roditelja i djece, povezuju se s igrom u kojoj dijete aktivno sudjeluje te uključuju i riječi i pokrete (Velički i Katarinčić, 2014 prema Jaman, 2021).

upoznavanje kulture, zadržavanje informacija, kao i na mentalno vježbanje i poboljšanje u gramatici (Aguire i sur., 2016 prema Pintek, 2021).

Učitelji korištenjem pjesme poput *Head, Shoulders, Knees and Toes* uče glavne dijelove tijela te stvaraju bolji učinak pri usvajanju rječnika. Kod odabira pjesama važno je obratiti pažnju na autentičnost pjesme kako bi učenici mogli pravilno izgovarati riječi, važno je da je melodija prikladna njihovom uzrastu te da se lako pamti (Nadera, 2015 prema Pintek, 2021).

Još jedna vrsta glazbene aktivnosti su *jazz* pjesme, a one se oslanjaju na *jazz* ritam pri čijem se izvođenju koristi prirodni puls i intonacija prilikom govorenja američko-engleskim jezikom. *Jazz* pjesme temelje se na kombinaciji ponavljanja i naučenog odgovora, stoga je vrlo važan miran, jednostavan ritam i puls (Graham, 1985 prema Pintek, 2021). *Jazz* pjesme učenicima omogućuju razvoj govornih sposobnosti i improvizaciju koja ih dodatno potiče na oslobađanje od strukture pjesme, koja je formalna. Također, one usmjeravaju pozornost na vokabular i gramatiku pa se najbolje koriste u nastavi prilikom ponavljanja određenih riječi ili prilikom učenja (Graham, 1985 prema Pintek, 2021).

Nadalje, malešnice su još jedna glazbena aktivnost koju učitelji mogu koristiti u poticanju učenika na govorenje. One se najviše koriste u nižim razredima osnovne škole, a potiču razvijanje kognitivnih sposobnosti djelujući tako na pamćenje i stvaranje novih kapaciteta za učenje. Istovremeno pomažu u razvoju govora tako da učenik artikulira riječ, vježba visinu glasa, dinamiku, dodatno razvija mišiće jezika i usana te potiče vještine slušanja. Malešnica pomaže povećavanju rječnika kada se učenici susreću s novim i nepoznatim riječima, ali su korisne i za vježbanje slovanja, kao i upoznavanja s aliteracijom i onomatopejom. Neke od poznatijih malešnica su „Jack and Jill“, „Baa baa Black Sheep“ i mnoge druge (Pintek, 2021).

Još jedna vrsta glazbenih aktivnosti koja potiče učenike na govorenje su brojalice. Pomoću njih učenici razvijaju govor, pokret i ritam jer sadrže i ponavljajuće stihove pa učenici opažaju različite uzorke zvukova. No one potiču i na govornu aktivnost, bogaćenje učenikova rječnika, verbalnu komunikaciju, naglasak, intonaciju, smanjivanje govornih smetnji te na pravilno izgovaranje pojedinih glasova (č, ć, r, s, d, đ, ž). Učitelj na taj način motivira učenike na govor, ali i na slobodno i tečno govorenje. U riječima poput *cat*, *bat*, *pat* učenici primjećuju da zvuče gotovo isto jer imaju zajednički sufiks – at. Tako ih se potiče na razmišljanje i

pamćenje jer se riječi uglavnom ponavljaju po nekoliko puta. Naprimjer, kod brojalice *This Little Piggy* mogu se uvesti pokreti za razvijanje fine motorike učenika na način da svaki nožni prst predstavlja svinju po redu, a na zadnji stih „Wee! Wee! Wee!“ sve nožne prste migolje zajedno. Tako se navedeni pokreti mogu upotpuniti dodajući glazbene instrumente poput kastanjeta, štapića i drugih (Sperandio, 2015 prema Pintek, 2021).

2.4.3. Glazba kao motivacija u nastavi Matematike

Svaka glazbena nota i interval određeni su harmonijskim pravilima, a harmonija je matematika glazbe. Stoga se može reći kako postoji povezanost između matematike i glazbe. Melodija, ritam, ljestvice, intervali, harmonija i ugađanje instrumenata glazbeni su koncepti koji su povezani s matematičkim konceptima koji se odnose na cijele brojeve, logaritme, računске operacije i proporcije (An i sur., 2013 prema Dvojković, 2020).

Nesimović i Zećo (2015 prema Dvojković, 2020) navode kako su Aristotel i Platon glazbu smatrali dijelom matematičkih vještina. Šikić i Šćekić (2013 prema Dvojković, 2020: 38) navode kako su Pitagorejci utvrdili da se glazbeni intervali mogu izraziti brojem, a Pitagorina temeljna ideja jest da „(...) harmonija koju čujemo, harmonija koju vidimo, kao i svaka druga harmonija, zapravo je matematička harmonija“. Pitagora i njegovi učenici zaključili su kako je broj osnova svega, a oni su začetnici teorije o glazbi. Nesimović i Zećo (2015, prema Dvojković, 2020) tvrde da su se kroz mnoga stoljeća matematika, glazba i jezik smatrali dijelovima jedne cjeline, dok se kasnije glazba nije odvojila od matematike i znanost od umjetnosti.

Herbert Kohl smatra da metode rada s učenicima mogu biti vrlo različite te da prilikom podjele na školske predmete učenici dobivaju dojam kako je znanost jedno, a umjetnost drugo. Ipak, u stvarnosti su znanost, umjetnost i matematika usko povezane i međusobno zavise jedna o drugoj (Čudina-Obradović i Brajković, 2009 prema Dvojković, 2020). Interdisciplinarna nastava osposobljava učenika za samostalno mišljenje i doprinosi osjećaju kompetentnosti te je takva nastava usmjerena na to da razvija vještine kritičkog mišljenja, mašte, spontanosti te estetskog uživanja. U okviru waldorfske škole dio se nastave provodi integrirano kao nastava u epohama, a taj je sistem osmislio Rudolf Steiner. Nastava Matematike u toj školi uključuje ritam, glazbu, pokret, jezik i kreativnost (Bognar i Matijević, 2005 prema Dvojković, 2020). Učenici koji pohađaju prvi razred osnovne škole brojeve uče kroz igre s ritamskim

aktivnostima pljeskanja, pjevanja i sviranja. Rezultati ukazuju na to da učenici tako stječu trajna znanja o matematici (McGaunn, 2017 prema Dvojković, 2020).

Uz svaku pjesmu može se pronaći prijedlog vrste nastavnog sata na kojem bi se koristila određena pjesma te odgojno-obrazovni ishodi sata. Sve su činjenice iznesene u pjesmama točne, kao naprimjer da vrapci nemaju zube, a škorpioni imaju 8 nogu. Također, pjesma može biti vezana uz određeni broj, naprimjer uz broj četiri te kao primjer imamo skladbu *Četiri godišnja doba*. U pjesmi *Sedam dana svaki tjedan ima* spominje se broj sedam, ali je pritom prisutna i korelacija s predmetom Priroda i društvo. Pjesme učenicima pomažu u obama aspektima formiranja pojma broja na interesantan i njima blizak način kroz šaljiv ritam, rime i melodiju. Također, one pomažu da učenici uvježbavaju i ponavljaju brojenje, odnose među njima i računske operacije zbrajanja (Dvojković, 2022).

2.4.4. Glazba kao motivacija u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture

„Korelacija predmeta Glazbene i Tjelesne i zdravstvene kulture može se odraditi u kratkim pauzama kada se uvidi da je djeci potrebna tjelesna aktivnost kako bi se odmorila od mentalnog rada, u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima te u priredbama na kojima se pokazuje određeni oblik plesnog izražavanja.“ (Vodopić, 2020 prema Kosor, 2023: 14).

Starčević (2022) navodi da su pokret i glazba često vrlo usko povezani, a da je primjena glazbe u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture raznovrsna. Učitelji učenicima mogu razvijati osjećaj za ritam njegovim uparivanjem s pokretima tijela. Uz glazbu mogu izvoditi pripremne vježbe, a za zagrijavanje učitelj može učenicima zadati plesnu koreografiju ukoliko to učenički uzrast dozvoljava. Kao što je predviđeno u Nacionalnom planu i programu, trčanje, hodanje ili skakanje mogu se izvoditi uz ritam glazbe. No moguće je voditi i loptu u ritmu pljeska, glazbe ili zviždaljke. To sve ovisi o uzrastu, ali i sposobnostima učenika. Uz pjevanje solmizacijske ljestvice učenici se mogu penjati na švedske ljestve.

Belošević (2019) u svojem istraživanju primjera korelacije Tjelesne i zdravstvene kulture s Glazbenom kulturom objašnjava kako učitelji kao primjere navode kretanje u određenom tempu, ples, korištenje glazbe kao pozadine za izvođenje pripremnih vježbi, oponašanje zvukova prirode tijelom, korištenje glazbe kao pokretača vježbi odnosno kao znak za početak i trajanje određene vježbe, trčanje i hodanje tempom koji zadaje glazba.

2.4.5. Glazba kao motivacija u nastavi Likovne kulture

Glazbena i likovna umjetnost nude mnoštvo pozitivnih strana jer obje djeluju putem neverbalne komunikacije koja rezultira umjetničkim verbaliziranjem. Glazba je oruđe koje pomaže postići duhovno i psihološko stanje svakog pojedinca, stoga se lako može zaključiti kako i likovna umjetnost ima slične ili možda iste značajke kao glazba. Obje se umjetnosti koriste u svrhe terapije čiji je cilj poboljšanje zdravlja, raspoloženja i smanjenje stresa. Kroz melodiju, ritam i harmoniju glazba može djelovati na mnogo načina, a na isti takav način djeluje i likovno izražavanje (Škrbina, 2013 prema Koprek, 2020).

Učitelji se tijekom nastavnog procesa koriste različitim medijima i multimedijom kao osnovnim sredstvima i/ili pomagalicama koja su primjerena dobi i likovnim tipovima učenika. Korelacija među različitim predmetima dokazano je učinkovita, a Komensky je još u 17. stoljeću ustvrdio da „sve što ima veze, treba predavati povezano“ (Lučić, 2005 prema Koprek, 2020: 17). Literarna riječ uz glazbu izaziva niz asocijativnih osjeta, a osjetila koja posjeduje čovjek imaju sposobnost poticati jedna druga, pa tako zvuk izaziva vizualne osjećaje kao što su svjetlo, slika ili boja. Može se reći kako su sve umjetničke djelatnosti međusobno povezane te potiču osjećaje bez obzira na to jesu li usmjerene prema sluhu ili vidu. Likovnim ili glazbenim se izrazom snažni osjećaji najlakše mogu izraziti (Lučić, 2005 prema Koprek, 2020). Kroflin i sur. (1987 prema Koprek, 2020: 17) navode kako „dijete ima izvanredno finu i točnu sposobnost, kojom je ono, uostalom, superiornije odraslome, da svoja raspoloženja i utiske što dolaze iz ovog „općeg osjetila“ ili „sinestetičkog sloja“ prevodi u ispravne odnose boja i zvukova, boja i linija, tonaliteta i oblika“.

Djeca imaju vrlo dobro razvijenu sposobnost distinkcije zvučnih senzacija, što zapravo znači da tonove i zvukove čuju muzikalno, a vide ih kao likovne horizontale i vertikale, tj. boje (Kroflin i sur., 1987 prema Koprek, 2020). Djeca zapravo pomoću mašte kreativno oblikuju sve što je u okruženju kao što je prostor, međusobni odnos, kretanje, dinamika i slično. Stoga svaki učenik u doticaju s glazbom reagira i ostvaruje kontakt jer je glazba u djetetu urođena (Kroflin i sur., 1987 prema Koprek, 2020).

Brojna su istraživanja pokazala kako su djeca uspjela čuti i interpretirati stil, sadržaj i smisao kompozicije iako nisu imala glazbeno obrazovanje. Mada je dokazano postojanje visoke prirodne glazbenosti kod djece, neki učenici ipak ne postižu visoku razinu kreativnosti s glazbom. Upravo zbog toga odgojno-obrazovni postupci moraju razvijati i podupirati

određene sposobnosti učenika prirodnim tijekom kako ne bi ometali razvoj njihove kreativnosti (Kroflin i sur., 1987 prema Koprek, 2020). Provedena istraživanja u glazbenoj školi potvrdila su da djeca spontano i nesvjesno prepoznaju glazbu, a onda kao takvu prenose u likovni izraz. To samo potvrđuje veliku glazbenu osjetljivost koja je prisutna kod učenika te se ta sposobnost ne uči, već samo razvija. Pravilnim se odgojem ta osjetljivost može zadržati sve do odrasle dobi ukoliko je razvoj kontinuiran (Kroflin i sur., 1987 prema Koprek, 2020). Iako učenici imaju spontane i neosmišljene reakcije na glazbu, tek kada naknadno kritički sagledaju svoj likovni rad, tada postaju svjesni utjecaja glazbe na njihovo likovno stvaralaštvo. Doživljaji djece i emocije, kao i zvučna osjetljivost i motoričke akcije, međusobno su povezani pa samim time postoji i nesvjesna motorička reakcija na glazbeni podražaj (Kroflin i sur., 1987 prema Koprek, 2020).

Kada se govori o glazbi kao o motivu i poticaju za likovno stvaralaštvo, tada se govori o nevizualnom poticaju. Učenici bojama, potezima, mrljama i plohama prikazuju i dočaravaju glazbeni ugođaj. Tada postoji mogućnost usmjeriti učenike na slikanje visokih glazbenih tonova svjetlijim tonovima, dok duboke glazbene tonove mogu prikazati tamnijim tonovima boje. Tijekom likovnoga stvaralaštva učenika uz istovremeno slušanje glazbe oni mogu prepoznati i vjerno prikazati različit ritam i tempo kompozicije koje slušaju, ali mogu i dobro prepoznati zvukove pojedinih instrumenata (Sam, 1998 prema Koprek, 2020).

2.4.6. Glazba kao motivacija u nastavi drugih predmeta

Korištenjem glazbe u nastavi Prirode i društva učitelj može uvodni sat započeti jednostavno, slušanjem prigodnih pjesama vezanih uz nastavni sadržaj koji se tada obrađuje. Primjerice, ukoliko se obrađuje tema *Moja škola* u prvom razredu, ako postoji himna škole, tada je mogu učenici obraditi i zapjevati pod nastavom. Također, kada se obrađuju godišnja doba, postoje prigodne pjesme koje se mogu glazbeno obraditi uz nastavu. Uz učenje strana svijeta korištenjem se brojalica mogu orijentirati u prostoru (Starčević, 2022).

Belošević (2019) je u svom istraživanju ispitao učitelje te su oni naveli neke od nastavnih jedinica i cjelina u kojima se najčešće koriste glazbenim aktivnostima. Te nastavne cjeline odnose se na učenje godišnjih doba, učenje o prometu i stanovanju, o obitelji, o zdravlju te o temi *Moje tijelo*. Također, naveli su kako im puštanje glazbe učenicima služi za dočaravanje različitosti i obilježavanje važnih blagdana i datuma pri obradi tema o Republici

Hrvatskoj i slično.

Učitelji imaju mogućnosti koristiti se popularnim dječjim pjesmicama u podučavanju Prirode i društva. Na dječjem kanalu Juhuhu pjevanjem pjesmice *Vodice u bočice* učenici uče o važnosti vode za život. Ukoliko se obrađuje tema koja je neopipljivog koncepta i kompleksnija je, a to se odnosi na vrijeme, pretke i potomke, učitelj može sam osmisliti pjesmicu o tim temama. Tako učenici razvijaju razumijevanje o obrađenoj temi na zanimljiviji i lakši način (Starčević, 2022).

3. ISTRAŽIVAČKI DIO

3.1. OPIS TIJEKA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno tijekom drugog polugodišta školske godine 2021./2022. Uzorak je obuhvatio 216 učenika viših razreda osam osnovnih škola na području četiri županije (Požeško-slavonske, Brodsko-posavske, Osječko-baranjske i Zagrebačke). Istraživanje je provedeno *online* anonimnim anketnim upitnikom. Ispunjavanje upitnika trajalo je oko osam minuta. Detaljan opis uzorka s obzirom na spol i razred bit će prikazan u poglavlju 3.4.1.

3.2. CILJ ISTRAŽIVANJA, ISTRAŽIVAČKA PITANJA I HIPOTEZE

Cilj istraživanja bio je utvrditi u kojoj se mjeri i na koji način glazba koristi kao motivacija u nastavi neglazbenih predmeta. Ujedno su se htjela doznati mišljenja učenika o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta. Istraživanje je polazilo od sljedećih istraživačkih pitanja i hipoteza:

IP1: U kojim se neglazbenim predmetima tijekom nastave najčešće koristi glazba?

IP2: Na koji se način i koliko se često koristi glazba u nastavi neglazbenih predmeta?

H1: Učenici imaju pozitivno mišljenje o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta.

H2: Učenici su mišljenja kako ih glazba motivira u nastavi neglazbenih predmeta.

3.3. POSTUPAK I INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA

3.3.1. Anketni upitnik za učenike

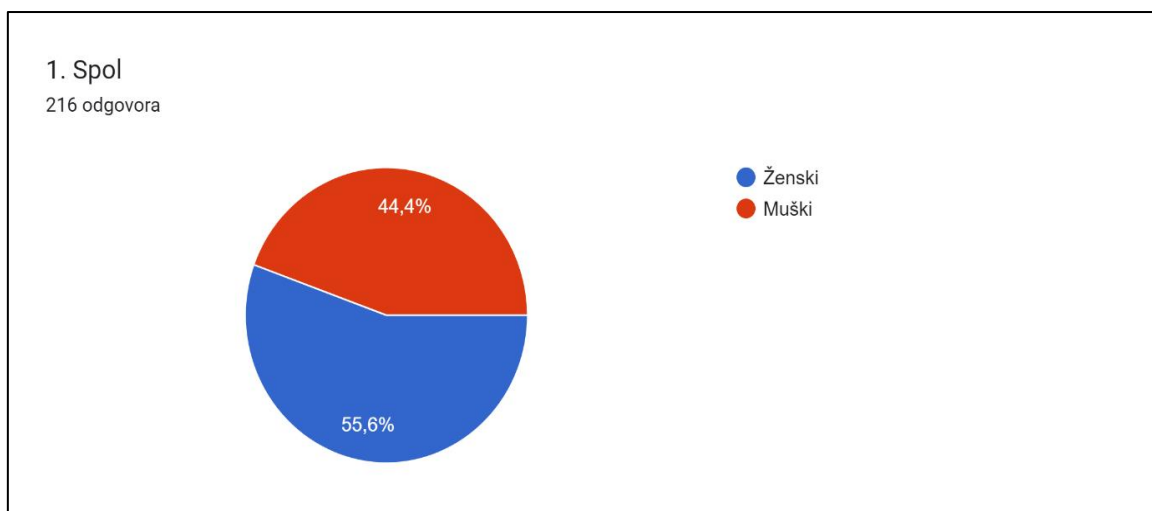
Anketni upitnik, koji je sastavljen za potrebe ovog istraživanja, sadržavao je sveukupno 20 čestica od kojih je za potrebe ovog rada iskorišteno njih 17. Prva dva pitanja odnosila su se na sociodemografska obilježja sudionika istraživanja (spol i razred). Instrument kojim se htjelo doznati u kojim se neglazbenim predmetima tijekom nastave najčešće koristi glazba sastojao se od dvije čestice u obliku pitanja višestrukog izbora (Primjer: *Označi predmete (ne računajući Glazbenu kulturu) u čijoj se nastavi koristi glazba!* Ponuđeni odgovori: bili su: a) *Hrvatski jezik; b) Engleski jezik; c) Njemački jezik; d) Matematika; e) Tjelesna i zdravstvena*

kultura; f) Likovna kultura; g) neki drugi (navedi koji)). Instrument koji je ispitivao način i učestalost korištenja glazbe u nastavi neglazbenih predmeta sastojao se od četiri čestice, a također u obliku pitanja višestrukog izbora (Primjer: *Koje glazbene aktivnosti koristite u nastavi neglazbenih predmeta?* Ponuđeni odgovori bili su: a) *pjevanje*; b) *slušanje*; c) *ples i pokret uz glazbu*; d) *nešto drugo (navedi što)*) i jedne tvrdnje za koju su učenici na Likertovoj skali označavali stupanj slaganja (Primjer: *Učitelji često koriste glazbu u nastavi. Zaokruži jednu tvrdnju s kojom se najviše slažeš s tim da brojevi predstavljaju sljedeće: 1) uopće se ne slažem; 2) uglavnom se ne slažem; 3) niti se slažem niti se ne slažem; 4) uglavnom se slažem; 5) potpuno se slažem*). Nadalje, instrument kojim su se željela doznati mišljenja učenika o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta sastojao se od četiri čestice. Čestice su bile u obliku tvrdnji za koje su učenici na Likertovoj skali označavali stupanj slaganja. Konačno, instrument koji je ispitivao stavove učenika o glazbi kao motivaciji za rad u nastavi neglazbenih predmeta također se sastojao od četiri čestice u obliku tvrdnji na Likertovoj skali.

Upitnik je izrađen pomoću *online* platforme *Google obrasci* koja je ujedno poslužila i za statističku analizu dobivenih rezultata, tj. deskriptivnu statistiku koja je korištena pri analizi.

3.3.2. Opis uzorka

U Grafikonu 1. vidljiva je raspodjela sudionika istraživanja s obzirom na spol.

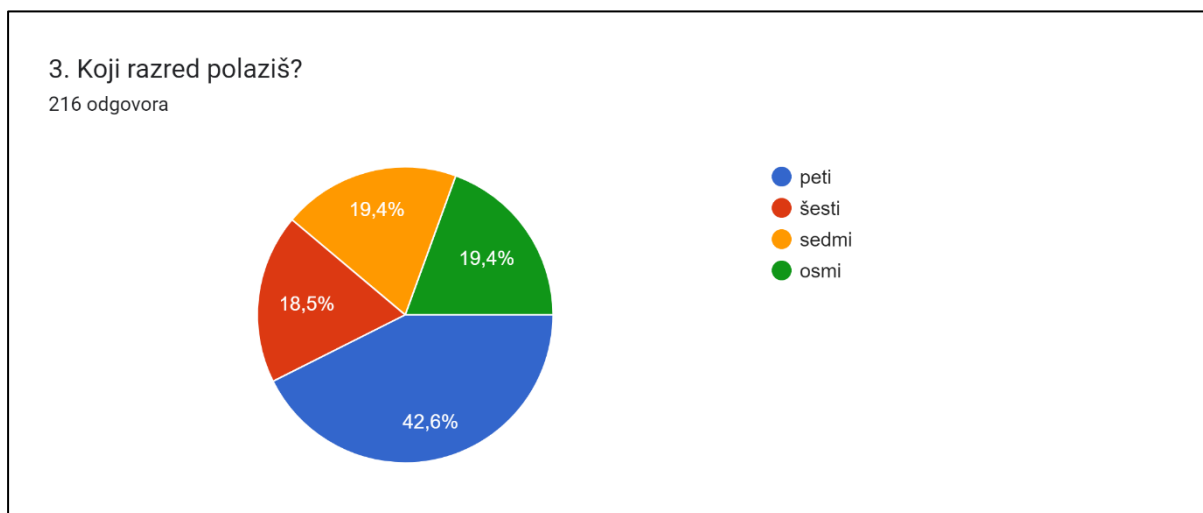

Grafikon 1. Opis uzorka s obzirom na spol sudionika

Anketni upitnik ispunilo je 216 učenika, od kojih 120 učenica i 96 učenika (Grafikon

1.).

Prikaz raspodjele sudionika istraživanja s obzirom na razred koji pohađaju vidljiv je u Grafikonu 2.

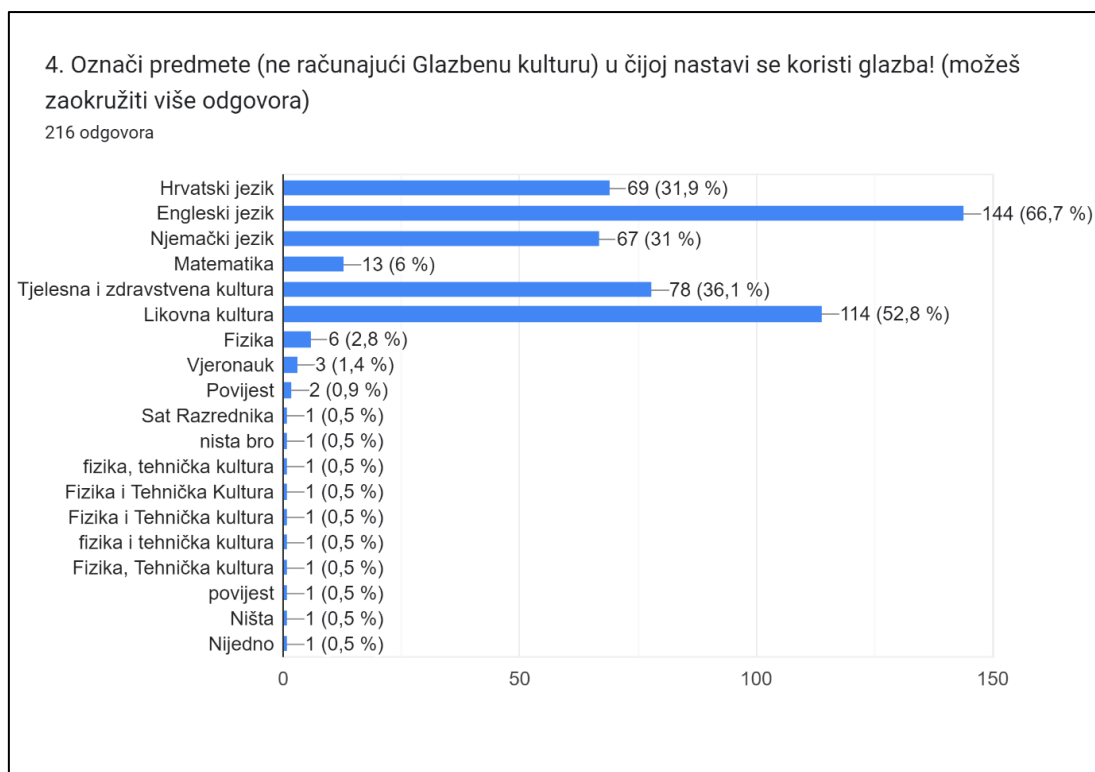

Grafikon 2. Opis uzorka s obzirom na razred

Kao što se može vidjeti u Grafikonu 2., najviše je bilo učenika petog, a najmanje učenika šestog razreda.

3.4. ANALIZA PODATAKA I INTERPRETACIJA REZULTATA

U sljedećem pitanju učenici su trebali označiti predmete (bez Glazbene kulture) tijekom čije se nastave koristi glazba (Grafikon 3.).

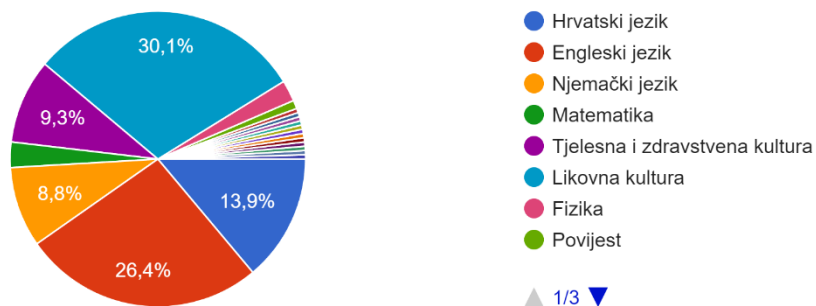
Grafikon 3. *Korištenje glazbe u pojedinim predmetima*

Dvije trećine učenika označilo je Engleski jezik kao predmet u kojemu se koristi glazba, a njih nešto više od polovice Likovnu kulturu. Otprilike trećina učenika navela je Hrvatski jezik, Njemački jezik i Tjelesnu i zdravstvenu kulturu (Grafikon 3.). Ostale je predmete označilo svega nekoliko učenika. Iz ovog grafikona vidljivo je kako se glazba koristi u predmetima koji poučavaju jezike, predmetima koji se bave drugim umjetničkim područjem te nešto manje u kineziološkom području. Drugim riječima, glazba se najčešće koristi u predmetima s kojima može lako korelirati.

Zaokruživanjem samo jednog odgovora u sljedećem pitanju učenici su trebali navesti predmet u čijoj se nastavi najčešće koristi glazba (Grafikon 4.).

5. Označi predmet (ne računajući Glazbenu kulturu) u čijoj nastavi se najčešće koristi glazba!
(zaokruži jedan odgovor)

216 odgovora

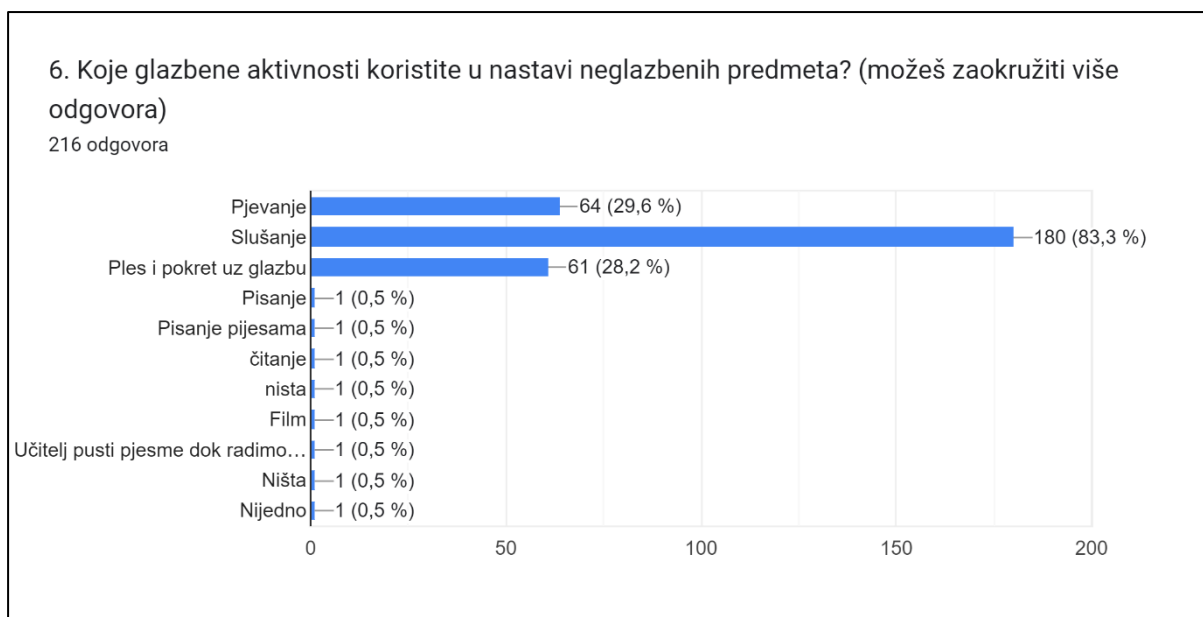

Grafikon 4. Predmet u kojem se najčešće koristi glazba

Slično odgovorima na prethodno pitanje, učenici su naveli predmet Likovna kultura (njih blizu trećine) i Engleski jezik (njih nešto više od četvrtine) kao predmete u kojima se najčešće koristi glazba. Slijede Hrvatski jezik, Tjelesna i zdravstvena kultura te Njemački jezik (Grafikon 4.).

Kao odgovor na istraživačko pitanje IP1 koje je glasilo *U kojim se neglazbenim predmetima tijekom nastave najčešće koristi glazba?* nametnula se Likovna kultura i Engleski jezik. Ne čudi da se glazba najčešće koristi u nastavi Likovne kulture jer ju je lako implementirati u nastavu na mnogo različitih načina. U nastavi Engleskog jezika često se koristi glazba jer je odlično sredstvo za poučavanje jezika, a što su pokazala i brojna istraživanja.

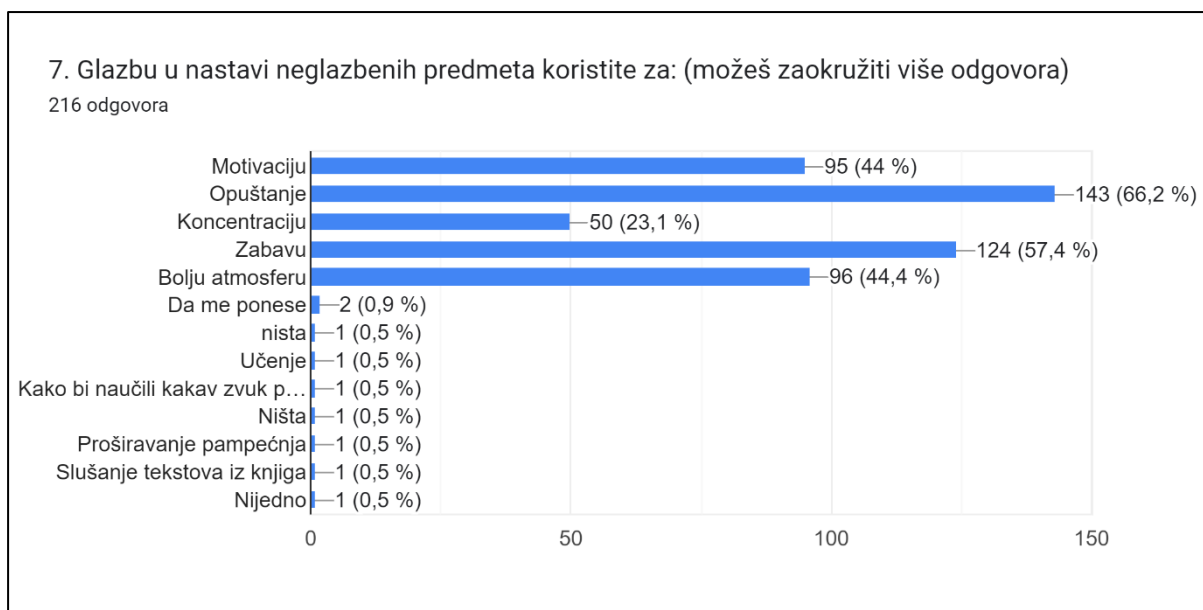
Nadalje, od učenika se htjelo doznati na koji se način i koliko se često koristi glazba u nastavi neglazbenih predmeta. Prvo pitanje odnosilo se na vrste glazbene aktivnosti koje se koriste u nastavi (Grafikon 5.).

Grafikon 5. *Glazbene aktivnosti*

Kao što je vidljivo u Grafikonu 5., najčešća aktivnost je *slušanje glazbe* koju je navelo više od tri četvrtine učenika, a zatim slijede *pjevanje* te *ples i pokret uz glazbu* (nešto manje od trećine učenika). Odgovori na ovo pitanje su u skladu s prethodnima jer se pjevanje najčešće koristi u obradi pjesme u književnosti kao i za učenje izgovora određene riječi u stranom jeziku. Slijedi slušanje, a zatim kao pozadina dok se obrađuju novi nastavni sadržaji u nastavi Likovne kulture te u procesu crtanja i slikanja. Na kraju, ples i pokret uz glazbu kao aktivnost u nastavi neglazbenih predmeta može se koristiti u nastavi svih triju navedenih predmeta, međutim najviše se koristi u Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi prilikom obrade određenih vrsta plesova.

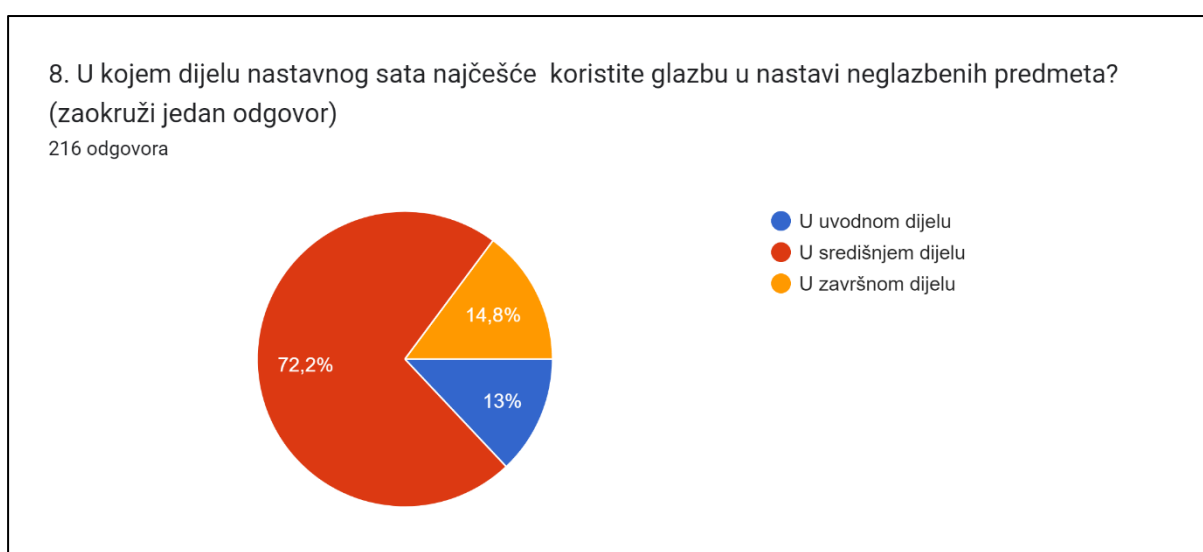
U sljedećem se pitanju od učenika htjelo doznati s kojom se namjenom koristi glazba u nastavi neglazbenih predmeta (Grafikon 6.).

Grafikon 6. Svrha korištenja glazbe

Prema mišljenju dvije trećine učenika, najčešća svrha korištenja glazbe je *opuštanje*. Njih nešto više od polovice zaokružilo je *zabavu*, a njih nešto manje od polovice *motivaciju* i *bolju atmosferu* (Grafikon 6.). Iz rezultata možemo vidjeti kako se glazba koristi ne samo s jednom svrhom, nego više njih. Te svrhe jedna drugu upotpunjuju i stvaraju uvjete za bolje rezultate u nastavi.

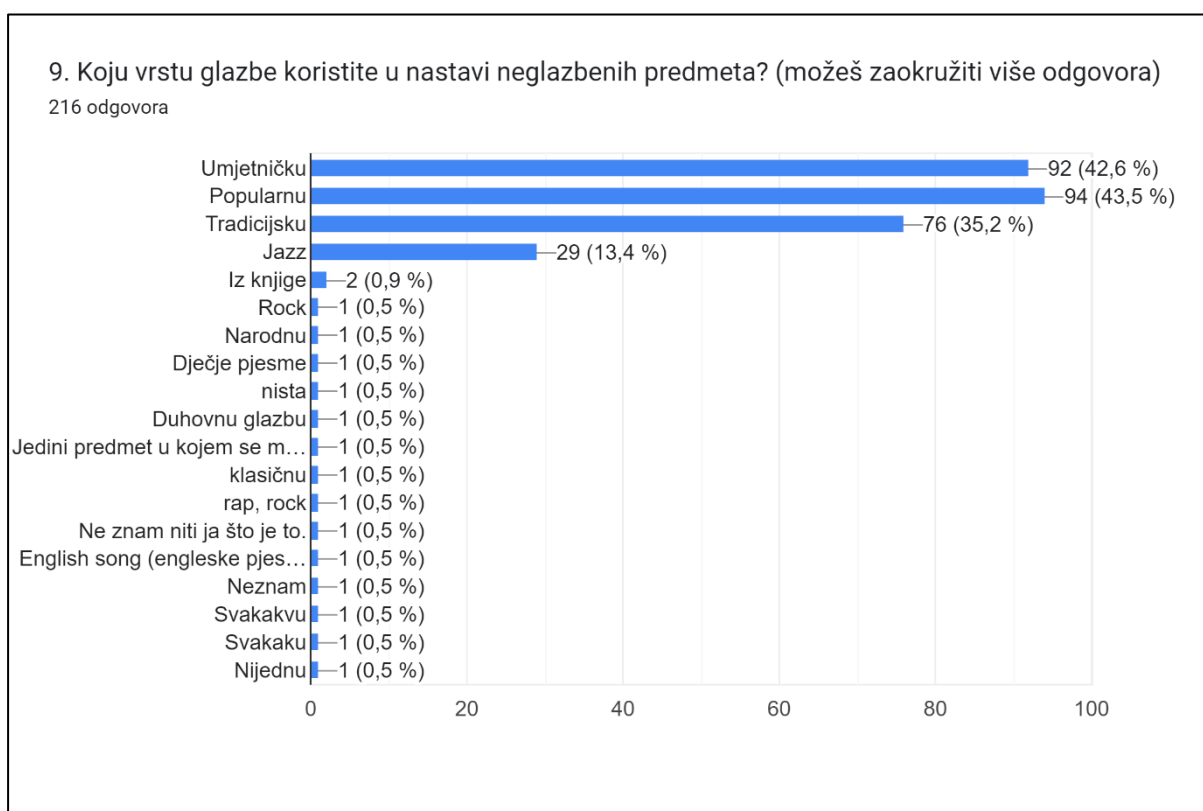
U nastavku se od sudionika istraživanja htjelo doznati u kojem se dijelu sata najčešće koristi glazba (Grafikon 7.).

Grafikon 7. Dio nastavnog sata u kojem se koristi glazba

Gotovo dvije trećine učenika navelo je središnji dio sata kao dio tijekom kojeg se najčešće koristi glazba, dok se u uvodnom i završnom dijelu glazba koristi podjednako rijetko (Grafikon 7.). S obzirom na to da se glazba kao motivacija može koristiti u bilo kojem dijelu nastavnoga procesa, ovi odgovori ne iznenađuju, ali je zanimljivo kako se relativno rijetko koristi na početku nastavnog sata jer se može vrlo uspješno koristiti kao priprema za rad i obradu nastavnih sadržaja.

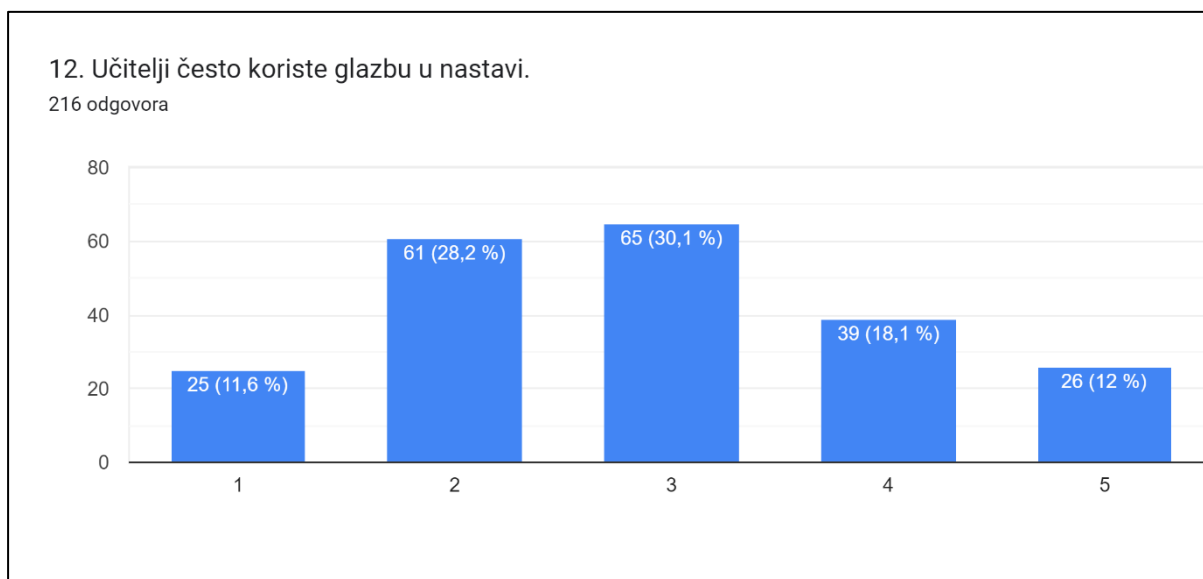
Završno pitanje u prvom dijelu upitnika glasilo je *Koju vrstu glazbe koristite u nastavi neglazbenih predmeta?*. Učenici su mogli zaokružiti više odgovora (Grafikon 8.).

Grafikon 8. Vrsta glazbe koja se koristi u nastavi

Kao što je vidljivo iz Grafikona 8., podjednak broj učenika naveo je *umjetničku* i *popularnu* glazbu (njih gotovo polovica), a slijede *tradicijska* i *jazz* glazba (Grafikon 8.). Iako bi zastupljenost umjetničke glazbe mogla biti i veća, ipak je ima dovoljno kako bi ispunila svoju svrhu u nastavi, ali i ulogu u odgoju budućih slušatelja. Iako je samo trećina učenika navela da se koriste *jazz* i *tradicijska* glazba, ipak je potrebno reći da je pozitivno što se uopće koriste. Tradicijska glazba je zanimljivija u nastavi, pogotovo ako je u korelaciji s onim što se uči te bi bilo poželjno više ju koristiti.

Konačno, učenici su putem Likertove skale odgovarali na tvrdnju o učestalosti korištenja glazbe u nastavi neglazbenih predmeta (Grafikon 9.).

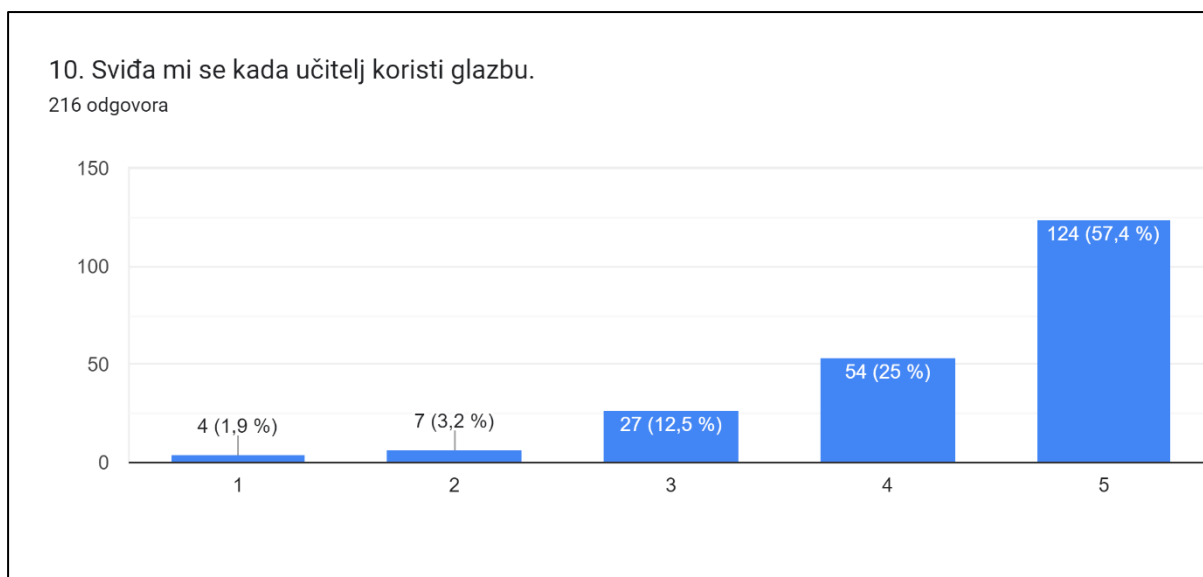

Grafikon 9. Učestalost korištenja glazbe

Iz Grafikona 9. vidljivo je kako se najveći broj učenika, njih nešto više od trećine, nije složio s ovom tvrdnjom. Nešto manje od trećine učenika složilo se s tvrdnjom, dok je isti broj učenika imao neutralno mišljenje. Iako je evidentno da se glazba koristi u nastavi, može se reći kako bi mogla biti integrirana i češće jer više od trećine učenika smatra kako učitelji ne koriste često glazbu u nastavi, tako da očito ima mjesta za napredak.

Iz odgovora na istraživačko pitanje IP2 koje je glasilo *Na koji način i koliko često se koristi glazba u nastavi neglazbenih predmeta?* možemo zaključiti da se glazba koristi na različite načine, odnosno da ima brojne svrhe u nastavi, kao i to da se koriste različite vrste glazbe, iako nisu sve jednako zastupljene. Također se može zaključiti kako se glazba ne koristi dovoljno često jer se više od dvije trećine učenika ne slaže s tvrdnjom ili ima neutralno mišljenje o tvrdnji da *učitelji često koriste glazbu u nastavi.*

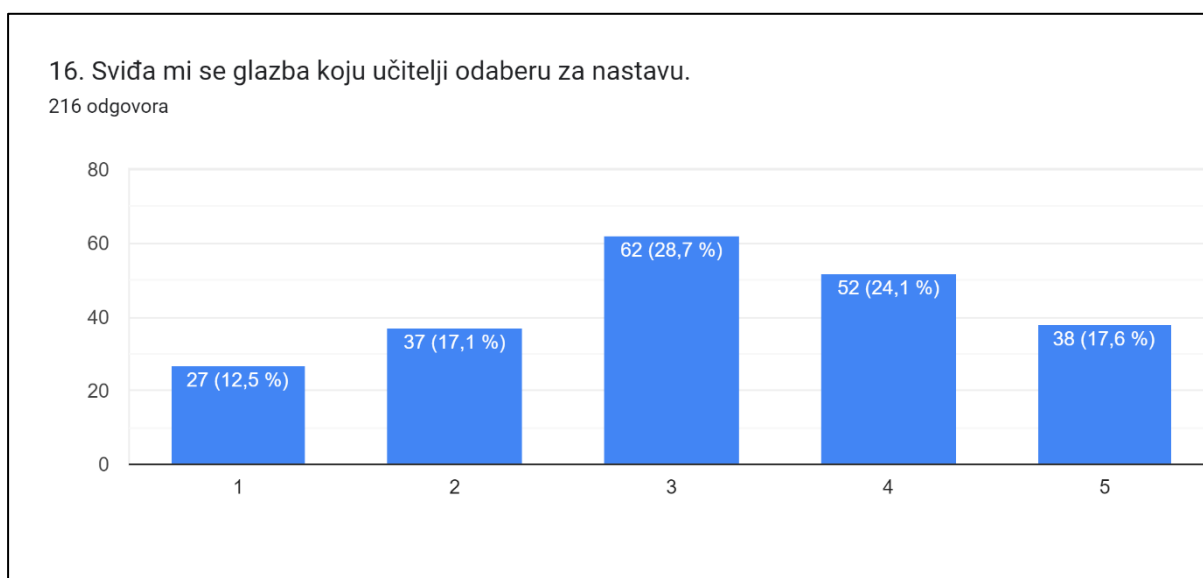
S ciljem odgovora na istraživačku hipotezu H1 *Učenici imaju pozitivno mišljenje o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta* analizirani su dobiveni odgovori (Grafikoni 10., 11., 12. i 13.).

Grafikon 10. *Stav o korištenju glazbe*

Kao što se vidi u Grafikonu 10., više od polovice učenika u potpunosti se složilo s tvrdnjom da im se sviđa kada se učitelj koristi glazbom u nastavi neglazbenih predmeta, a njih četvrtina se s tvrdnjom uglavnom složila. Iz navedenih se odgovora uočava kako gotovo nema učenika kojima se glazba u nastavi ne sviđa. Štoviše, izrazito im se sviđa što se u nastavi glazbi pridodaje obilježje čimbenika motivacije jer će na veliku većinu učenika znatno djelovati.

Odgovori učenika s obzirom na učiteljev odabir glazbe vidljivi su u Grafikonu 11.

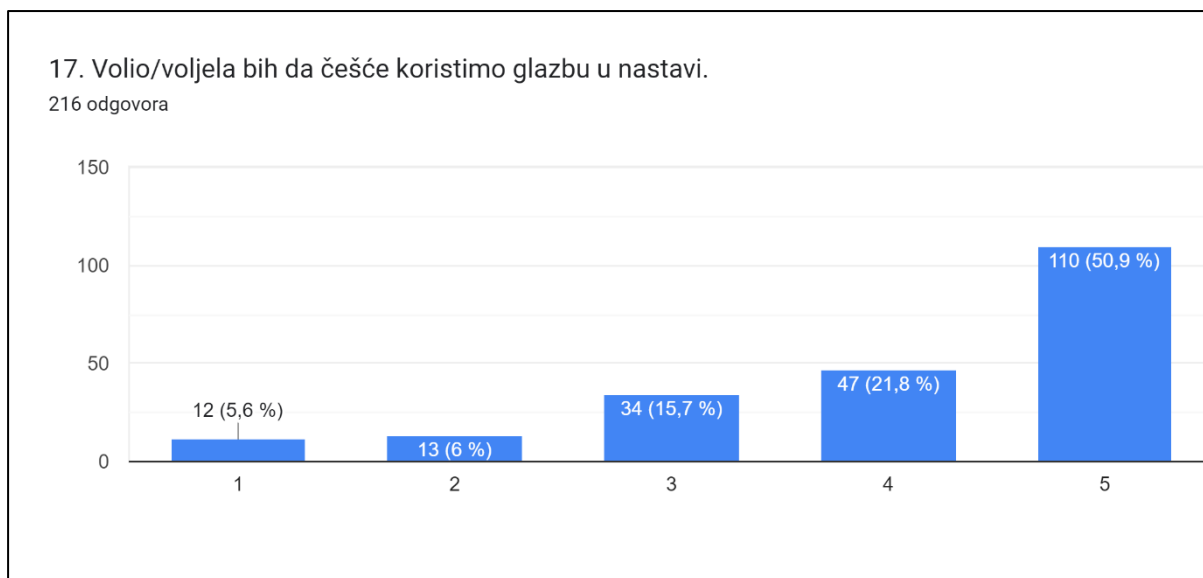

Grafikon 11. *Stav o učiteljevom odabiru glazbe*

Najveći broj učenika (njih nešto više od četvrtine) iskazalo je neutralan stav o ovoj

tvrdnji, dok je nešto veći broj učenika zadovoljan učiteljevim izborom u usporedbi s onima koji to nisu (Grafikon 11.). Možemo zaključiti kako učenici imaju blago pozitivan stav o glazbi koju je odabrao učitelj. Međutim, sigurno je da bi ovaj stav mogao biti i pozitivniji oslušivanjem želja učenika.

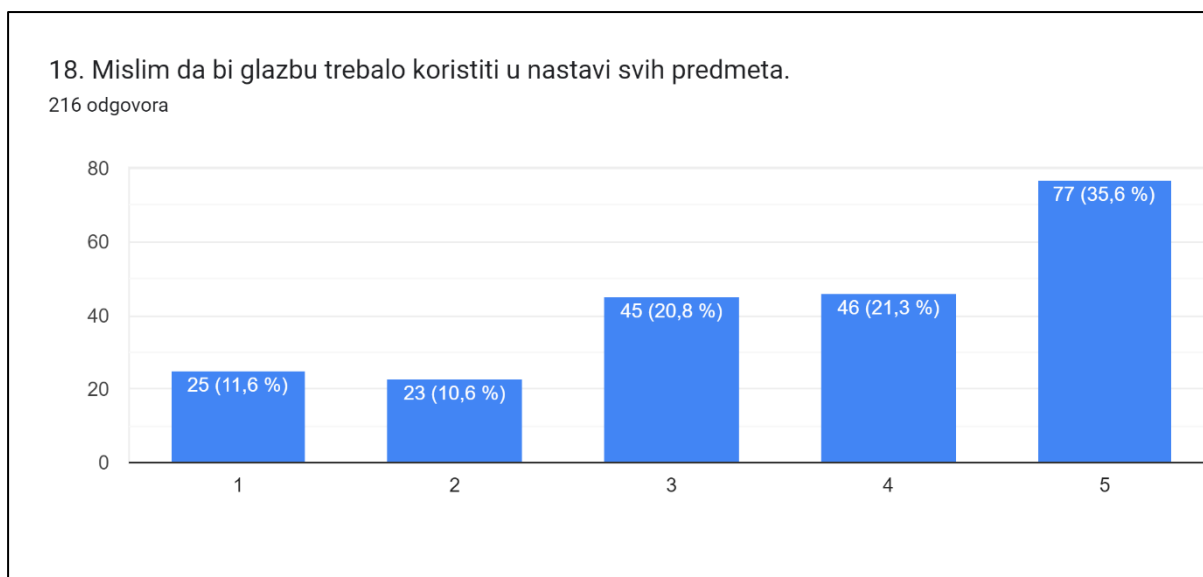
Na tvrdnju *Volio bih da češće koristimo glazbu u nastavi* učenici su odgovorili kako slijedi (Grafikon 12.):

Grafikon 12. *Stav o češćoj uporabi glazbe*

Gotovo tri četvrtine učenika želi češću uporabu glazbe u nastavi neglazbenih predmeta, dok se tek svaki deveti učenik s tvrdnjom nije složio (Grafikon 12.). Iz ovih se rezultata može iščitati da korištenje glazbe u nastavi može i treba biti češće.

Konačno, učenici su iskazali svoje mišljenje o tome treba li koristiti glazbu u nastavi svih predmeta (Grafikon 13.).

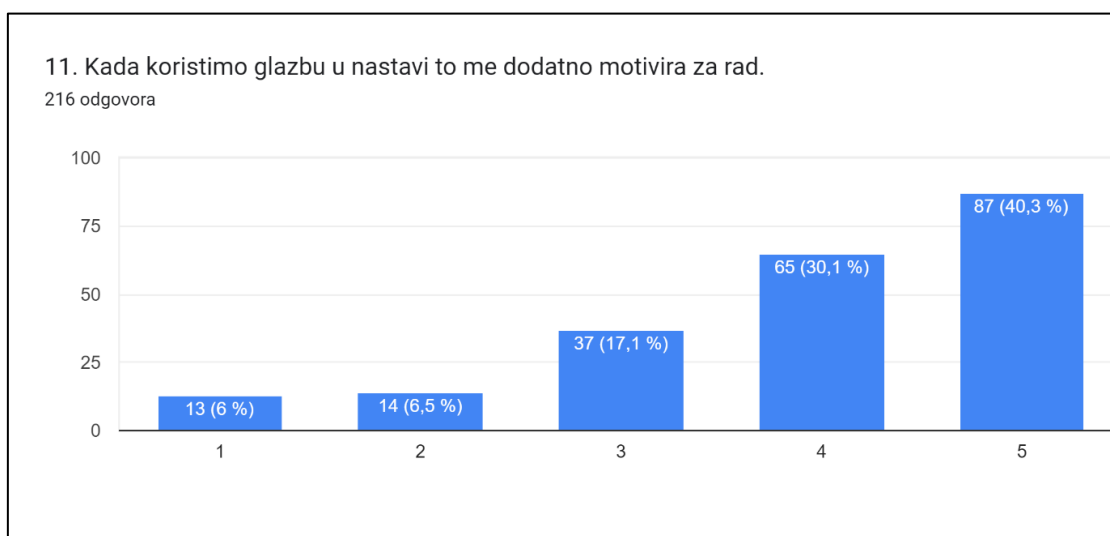

Grafikon 13. Stav o uporabi glazbe u nastavi svih predmeta

Više se od polovice učenika s navedenom tvrdnjom složilo, a njih nešto manje od četvrtine nije (Grafikon 13.). Može se reći kako ovakvo mišljenje učenika potkrepljuje tvrdnju da se glazba može koristiti i u većoj mjeri, ali i u nastavi različitih predmeta.

S obzirom na navedene odgovore, istraživačka hipoteza H1 *Učenici imaju pozitivno mišljenje o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta* je prihvaćena.

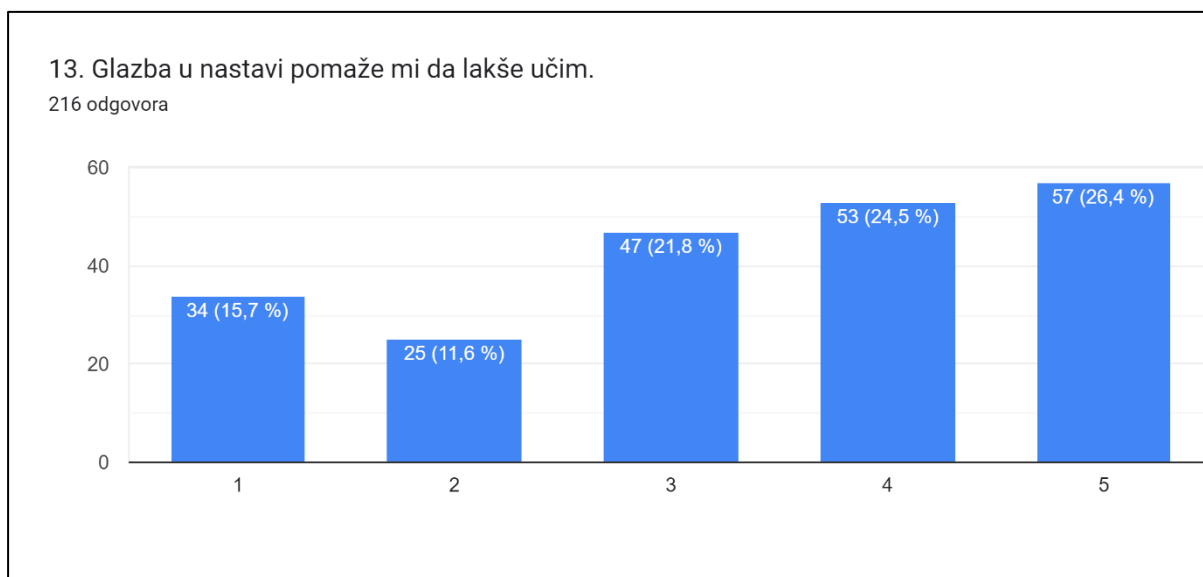
Posljednja četiri Grafikona (14., 15., 16. i 17.) prikazuju odgovore učenika na tvrdnje kojima se htjela provjeriti Hipoteza H2 koja je glasila *Učenici su mišljenja kako ih glazba motivira u nastavi neglazbenih predmeta*.

Grafikon 14. Mišljenje o glazbi kao motivatoru u nastavi

Gotovo tri četvrtine učenika se u potpunosti ili uglavnom složilo s tvrdnjom kako ih glazba dodatno motivira za rad. Tek svaki osmi učenik nije se složio s navedenom tvrdnjom (Grafikon 14.). Ovdje se jasno vidi kako glazba vrlo uspješno djeluje na motivaciju učenika.

Iz Grafikona 15. može se iščitati u kojoj su se mjeri učenici složili s tvrdnjom *Glazba u nastavi pomaže mi da lakše učim.*

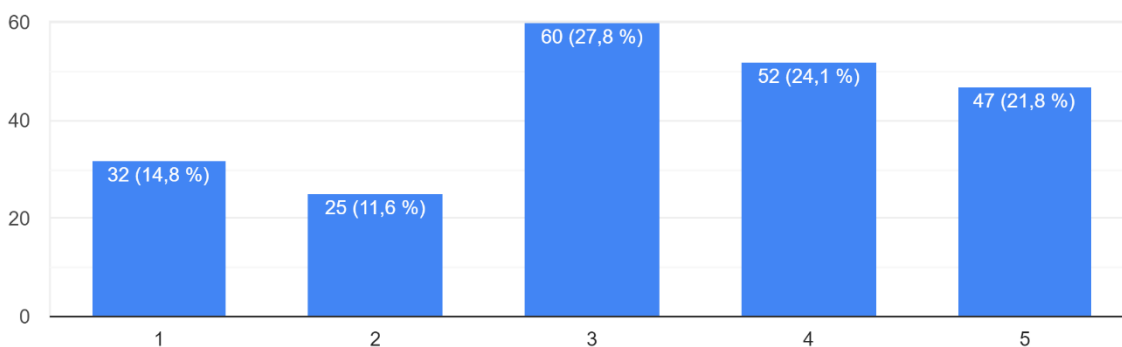
Grafikon 15. *Mišljenje o glazbi kao pomoći pri učenju*

Polovica učenika se u potpunosti ili uglavnom složila s ovom tvrdnjom, a četvrtina nije. Nešto više od petine iskazalo je neutralno mišljenje (Grafikon 15.). Vidljivo je da glazba ima uglavnom pozitivan učinak na učenje, no ipak ne djeluje na sve jednako. Jasno je da glazba može biti i čimbenik koji određenim učenicima ometa učenje. Možda je tomu razlog način na koji se koristi, navike učenika ili njihovi stavovi prema glazbi.

O utjecaju glazbe na koncentraciju učenici su se izjasnili na sljedeći način (Grafikon 16.):

14. Glazba u nastavi mi pomaže da se bolje koncentriram.

216 odgovora

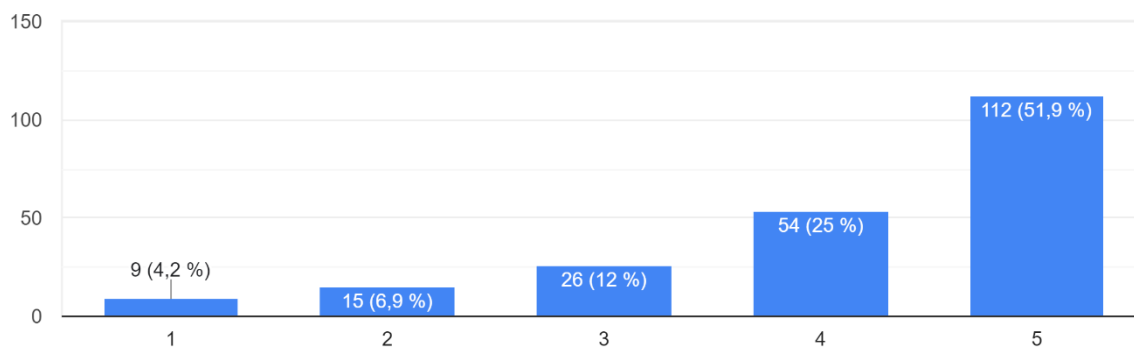
Grafikon 16. Mišljenje o glazbi kao pomoći za bolju koncentraciju

Nešto manje od polovice učenika složilo se s tvrdnjom, njih četvrtina nije, dok je nešto više od četvrtine učenika iskazalo neutralan stav (Grafikon 16.). Iako glazba uglavnom ima pozitivan učinak na koncentraciju, to nije slučaj kod svakoga. Za razliku od utjecaja glazbe na motivaciju, glazba kao pomoć za bolju koncentraciju očito nije bitna učenicima u tolikoj mjeri.

Naposljetku, učenici su dali svoje mišljenje o tvrdnji *Glazba u nastavi mi pomaže da se opustim* (Grafikon 17.).

15. Glazba u nastavi mi pomaže da se opustim.

216 odgovora

Grafikon 17. Mišljenje o glazbi kao pomoći za opuštanje

Nešto više od tri četvrtine sudionika istraživanja uglavnom se ili u potpunosti složilo s

tvrdnjom, a tek svaki deseti nije (Grafikon 17.). Iz rezultata se može zaključiti kako glazba na učenike djeluje opuštajuće, što je često važno u nastavi kako bi se učenici nakratko odmorili, predahnuli i koncentrirano dalje nastavili sudjelovati u nastavi.

S obzirom na dobivene rezultate, a s ciljem odgovora na hipotezu H2 koja je glasila *Učenici su mišljenja kako ih glazba motivira u nastavi neglazbenih predmeta*, navedena hipoteza je prihvaćena.

4. ZAKLJUČAK

Motivacija je iznimno važna za uspješnost nastave, ali nastavnici je u nastavi ponekad zanemaruju. Glazba se, a o tome govore i rezultati istraživanja, pokazala odličnim sredstvom za motivaciju, ne samo u nastavi glazbe, već i u nastavi neglazbenih predmeta.

Istraživanje koje je provedeno u okviru ovog rada polazilo je od istraživačkih pitanja: „*U kojim se neglazbenim predmetima tijekom nastave najčešće koristi glazba i na koji način?*“ te „*Koliko često se koristi glazba u nastavi neglazbenih predmeta?*“ Odgovori na prvo istraživačko pitanje ukazuju na činjenicu kako se glazba najčešće koristi u nastavi Likovne kulture, Hrvatskog i Engleskog jezika, kao i u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture. Iz toga možemo zaključiti kako se glazba koristi u predmetima s kojima ima snažnu korelaciju u nastavnim sadržajima, što potkrepljuju i odgovori na drugi dio pitanja, a to je da se u nastavi najčešće koristi slušanje, pjevanje i pokret uz glazbu jer su to aktivnosti koje se lako implementiraju u nastavu navedenih predmeta. Iz rezultata se može iščitati kako je glazba u drugim predmetima zapostavljena jer tek nekoliko učenika navodi da se glazba koristi u ostalim predmetima. Razina korištenja glazbe u nastavi značajno ovisi o razini korelacije s predmetom koji se poučava, ali i o samom učitelju i njegovoj spremnosti i kompetencijama koje bi mu omogućile korištenje glazbe kao motivatora u nastavi.

Nadalje, u istraživanju su potvrđene obje hipoteze: „*Učenici imaju pozitivno mišljenje o korištenju glazbe u nastavi neglazbenih predmeta*“ te „*Učenici su mišljenja kako ih glazba motivira u nastavi neglazbenih predmeta*“. Iz toga možemo zaključiti kako glazba ima pozitivno djelovanje na većinu učenika. Dakle, ako se glazba poveže s učenjem, rezultati će biti bolji. S obzirom na to da je većina učenika izjavila kako bi se glazba trebala češće koristiti u nastavi, bilo bi poželjno kada bi učitelji različitih neglazbenih predmeta osluhnuli želje svojih učenika.

Kao što je već napomenuto, razina korištenja glazbe značajno ovisi o razini korelacije glazbe s predmetom koji se poučava, a to se potkrepljuje u teorijskom dijelu gdje je obrađeno više predmeta te se pojavljuje značajna razlika u količini literature koja se odnosi na nastavu određenog predmeta. To govori o tome kako za određene predmete postoje dostupni izvori koji govore o toj problematici, ali, nažalost, ima i onih predmeta o kojima je vrlo malo toga istraženo i napisano s obzirom na koreliranje s glazbom. Kako je glazba snažno motivacijsko sredstvo, preporučuju se daljnja istraživanja u smjeru pronalaska novih metoda motivacije za

predmete u kojima motivacija nije zastupljena, ali i u predmetima u kojima se glazba već uvelike koristi.

5. LITERATURA

- Andrilović, V. i Čudina-Obradović, M. (1996). *Psihologija učenja i nastave: (Psihologija odgoja i obrazovanja III)*. Zagreb: Školska knjiga.
- Babić, T. (2019). *Nastavnik kao motivator*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Filozofski fakultet Osijek. Preuzeto s: <https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos%3A4716/datastream/PDF/view>, 2.9.2023.
- Belošević, I. (2019). *Mogućnosti korelacije predmeta Glazbena kultura s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:213057>, 2.9.2023.
- Bežen, A. (2008). *Metodika: znanost o poučavanju nastavnog predmeta: epistemologija metodike u odnosu na pedagogiju i edukologiju - s primjerima iz metodike hrvatskoga jezika*. Zagreb: Profil International, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Bratanić, M i Maršić, T (2005). Povezanost motivacije učenika s gledištima o nastavniku. *Napredak*, 146, 300-313. Preuzeto s: <https://www.scribd.com/document/369303499/Povezanost-Motivacije-Ucenika-Sa-Stavovima-Prema-Nastavniku>, 5.8.2023.
- Dobrota, S. i Ćurković, G. (2006). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi. *Život i škola*, 2(15-16), 105-113. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/39465>, 14.8.2023.
- Domitrović, D. (2022). *Motivacija učenika u nastavi glazbe*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/aukos:1151>, 16.8.2023.
- Dvojković, M. (2020). *Glazba u nastavi matematike: pjesma kao sredstvo uvođenja pojma broja*. Diplomski rad. Zagreb: Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:344299>, 2.9.2023.
- Grgin, T. (1997). *Edukacijska psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Grgin, T. (2004) *Edukacijska psihologija. 2. izdanje*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Ivanković, E. (2019). *Glazbena motivacija u učenju jezičnih sadržaja u nastavi hrvatskog jezika*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:021441>, 5.9.2023.
- Howe, M. J. A. (2002). *Psihologija učenja: Priručnik za nastavnike*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Jakšić, J. (2003). Motivacija. Psihopedagoški pristup. *Kateheza: časopis za vjeronauk u*

školi, katehezu i pastoral mladih, 25(1), 5-16. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/file/168425>, 5.8.2023.

- Jaman, A. (2021). *Hrvatske uglazbljene malešnice u radu s djecom predškolske dobi*. Diplomski rad. Split: Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet. Preuzeto s: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ffst%3A3404/datastream/PDF/view>, 4.9.2023.
- Jensen, E. (2003.), *Super – nastava. Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*. Zagreb: Educa.
- Koprek, M. (2020). *Utjecaj glazbe na dječje likovno stvaralaštvo*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A1580/datastream/PDF/view>, 6.9.2023.
- Kosor, N. (2023). *Korelacija u nastavi glazbene i tjelesne kulture*. Diplomski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:757992>, 5.9.2023.
- LZMK (2023a). *Motivacija*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42115>, 10.8.2023.
- LZMK (2023b). *Nastava*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=43051>, 10.8.2023.
- Medved Krajnović, M. (2010). *Od jezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam International.
- MZO (2019). *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html, 17.8.2023.
- Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 159(1-2), 139-58. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/202779>, 14.8.2023.
- Palmer, H. (2001). The Music, Movement, and Learning Connection. *Young Children*, 56(5), 13-17. Preuzeto s: <https://eric.ed.gov/?id=EJ652632>, 10.8.2023.
- Pintek, K. (2021). *Glazbenom motivacijom do govornog modaliteta engleskog jezika u ranom učenju kroz poučavanje*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski

- fakultet. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:304720>, 4.9.2023.
- Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa d.o.o.
 - Schunk, D. H., Meece, J. R. i Pintrich, P. R. (2014). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Harlow: Pearson New International Edition.
 - Schellenberg, E. G. (2005). Music and cognitive abilities. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 317-320. Preuzeto s: https://www.researchgate.net/publication/230753446_Music_and_Cognitive_Abilities, 1.9.2023.
 - Starčević, P. (2022). *Stavovi studenata učiteljskih studija o korištenju glazbe u nastavi*. Diplomski rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet. Preuzeto s: <https://repository.ufri.uniri.hr/islandora/object/ufri%3A1182>, 4.9.2023.
 - Šimić, N., Valerjev, P. i Nikolić Ivanišević, M. (2020). *Mozak i um: od električnih potencijala do svjesnog bića*. Zadar: Sveučilište u Zadru, Morepress. Preuzeto s: <https://morepress.unizd.hr/books/press/catalog/view/52/56/1022-1>, 7.9.2023.
 - Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2013). Mogućnosti interdisciplinarnog povezivanja nastave glazbe s neglazbenim predmetima. U: Vidulin-Orbanić, S. (Ur.). *Glazbena pedagogija u svijetu sadašnjih i budućih promjena 3: interdisciplinarni pristup glazbi: istraživanje, praksa i obrazovanje-Music pedagogy in the context of present and future changes 3: interdisciplinary approach to music: research, practice and education* (str. 241-256). Pula: Odjel za glazbu Muzičke akademije Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr:8443/626284>, 17.8.2023.
 - Šulentić Begić, J. i Špoljarić, B. (2011). Glazbene aktivnosti u okviru neglazbenih predmeta u prva tri razreda osnovne škole. *Napredak*, 152(3-4), 447-462. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/123179>, 17.8.2023.
 - Trškan, D. (2006). Motivacijske tehnike u nastavi. *Povijest u nastavi*, 4-7(1), 19-28. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/39224>, 14.8.2023.
 - Vidulin, S., Plavšić, M. i Žauhar, V. (2020). *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Filozofski fakultet u Rijeci.
 - Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V. i Miljković, D. (2014). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP-Vern.
 - Vučina, O. (2022). *Glazba u nastavi književnosti*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. Preuzeto s:

<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:006835>, 4.9.2023.

- Williams, K. C., Williams, C. C. (2011). Five Key Ingredients for Improving Student Motivation. *Research in Higher Education Journal*, 12, 104-122. Preuzeto s: https://www.researchgate.net/publication/266732946_Williams_Kaylene_C_and_Caroline_C_Williams_2011_Five_Key_Ingredients_for_Improving_Student_Motivation_Research_in_Higher_Education_Journal_12_August_104-122, 10.8.2023.

6. PRILOG

6.1. ANKETNI UPITNIK

Dragi učenici,

molimo vas da izdvojite nekoliko minuta i ispunite ovaj anonimni anketni upitnik o glazbi u nastavi neglazbenih predmeta.

1. Spol:
 - a) ženski
 - b) muški
2. Koju školu polaziš?
3. Koji razred polaziš?
 - a) peti
 - b) šesti
 - c) sedmi
 - d) osmi
4. Označi predmete (ne računajući Glazbenu kulturu) u čijoj nastavi se koristi glazba! (možeš zaokružiti **više** odgovora)
 - a) Hrvatski jezik
 - b) Engleski jezik
 - c) Njemački jezik
 - d) Matematika
 - e) Tjelesna i zdravstvena kultura
 - f) Likovna kultura
 - g) neki drugi (navedi koji)
5. Označi predmet (ne računajući Glazbenu kulturu) u čijoj nastavi se **najčešće** koristi glazba! (zaokruži **jedan** odgovor)
 - a) Hrvatski jezik
 - b) Engleski jezik
 - c) Njemački jezik
 - d) Matematika
 - e) Tjelesna i zdravstvena kultura
 - f) Likovna kultura
 - g) neki drugi (navedi koji)
6. Koje glazbene aktivnosti koristite u nastavi neglazbenih predmeta? (možeš zaokružiti **više** odgovora)
 - a) pjevanje
 - b) slušanje
 - c) ples i pokret uz glazbu
 - d) nešto drugo (navedi što)
7. Glazbu u nastavi neglazbenih predmeta koristite za: (možeš zaokružiti **više** odgovora)
 - a) motivaciju
 - b) opuštanje

- c) koncentraciju
- d) zabavu
- e) bolju atmosferu
- f) nešto drugo (navedi što)

8. U kojem dijelu sata najčešće koristite glazbu u nastavi neglazbenih predmeta? (zaokruži **jedan** odgovor)

- a) uvodnom dijelu
- b) središnjem dijelu
- c) završnom dijelu

9. Koju vrstu glazbe koristite u nastavi neglazbenih predmeta? (možeš zaokružiti **više** odgovora)

- a) umjetničku
- b) popularnu
- c) tradicijsku
- d) jazz
- e) nešto drugo (navedi što)

U sljedećim pitanjima koja se odnose na nastavu **NE**glazbenih predmeta zaokruži jednu tvrdnju s kojom se najviše slažeš s tim da brojevi predstavljaju sljedeće: 1) uopće se ne slažem ; 2) uglavnom se ne slažem; 3) niti se slažem niti se ne slažem; 4) uglavnom se slažem; 5) potpuno se slažem.

10. Sviđa mi se kada učitelj koristi glazbu.

1 2 3 4 5

11. Kada koristimo glazbu u nastavi to me dodatno motivira za rad.

1 2 3 4 5

12. Učitelji često koriste glazbu u nastavi.

1 2 3 4 5

13. Glazba u nastavi pomaže mi da lakše učim.

1 2 3 4 5

14. Glazba u nastavi mi pomaže da se bolje koncentriram.

1 2 3 4 5

15. Glazba u nastavi mi pomaže da se opustim.

1 2 3 4 5

16. Sviđa mi se glazba koju učitelji odaberu za nastavu.

1 2 3 4 5

17. Volio bih da češće koristimo glazbu u nastavi.

1 2 3 4 5

18. Mislim da bi glazbu trebalo koristiti u nastavi svih predmeta.

1 2 3 4 5

19. Slušam glazbu kada učim kod kuće.

1 2 3 4 5

20. Glazba mi puno znači u životu.

1 2 3 4 5

Hvala na sudjelovanju!